

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

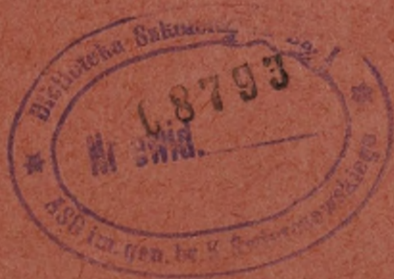
KATEDRA ARMII OBCYCH

Egz. Nr. 1

mjr dypl. Bogusław KOŁODZIEJCZAK

NATARCIE, MARSZ I BÓJ SPOTKANIOWY DZ (DPanc)
WEDŁUG POGLĄDÓW PAŃSTW NATO

(Skrypt)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

27352

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1966

95

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH

Egz. Nr. 1

mjr dypl. Bogusław KOŁODZIEJCZAK

**NATARCIE, MARSZ I BÓJ SPOTKANIOWY DZ (DPanc)
WEDŁUG POGLĄDÓW PAŃSTW NATO**

(Skrypt)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

27352

27352

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH

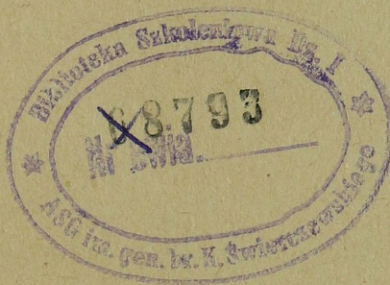
~~-----~~
Egz. nr. ....

1

Przeł. prof. 12357. P

mjr dypl. Bogusław KOŁODZIEJCZAK

WYKŁADY, WARSZ I BÓJ SPOTKANIOWY DZ /Dzienc/
WEDŁUG POGLADÓW PAŃSTW NATO

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr. 27352

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1966 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.

- I. Zasady organizacji i prowadzenia natarcia przez związki taktyczne państw NATO.
  1. Zasady organizacji i prowadzenia natarcia przez DZ /DPanc/ państw NATO.
  2. Miejsce i zadania bojowe DZ /DPanc/ w ugrupowaniu bojowym korpusu.
  3. Skład, wzmocnienie i możliwości bojowe DZ /DPanc/ w natarciu.
  4. Ugrupowanie bojowe DZ /DPanc/ w natarciu.
  5. Prowadzenie natarcia przez dywizję zmechanizowaną /pancerną/.
    - A/ Prowadzenie natarcia z podstaw wyjściowych.
    - B/ Prowadzenie natarcia z rejonów wyjściowych położonych w głębi /z marszu/.
- II. Marsz i bój spotkaniowy dywizji zmechanizowanej /pancernej/.

Wstęp.

Dywizja jest podstawowym związkiem taktycznym w siłach lądowych państw NATO. Jest ona przeznaczona do prowadzenia działań bojowych w ugrupowaniu korpusu armijnego. Niekiedy dywizja może prowadzić działania samodzielnie. Obserwuje się w ostatnim okresie stały wzrost siły ogniowej i uderzeniowej dywizji państw NATO. Charakterystyczne jest przy tym, że możliwości bojowe dywizji wzrastają nie tylko w zakresie prowadzenia działań bojowych z użyciem broni jądrowej ale ale również w warunkach działań konwencjonalnych. Stąd obecne dywizje państw NATO mają charakter uniwersalny a ich organizacja i uzbrojenie zapewniają im prowadzenie działań w różnych warunkach. Również w ostatnim okresie został położony mocny nacisk na zwiększenie ruchliwości dywizji i dążenie do zapewnienia pewnym elementom dywizji tzw. ruchliwości powietrznej. Pomijając fakt zorganizowania w Stanach Zjednoczonych dywizji kawalerii powietrznej, dywizje zmechanizowane i pancerne państw NATO zostały ostatnio poważnie wzmocnione w sprzęt lotniczy /samoloty, śmigłowce oraz inny sprzęt - szczególnie inżynieryjno-saperski/, który w poważnym stopniu zwiększa możliwość tych związków na polu walki. Wiadomo, że zarówno w warunkach bojowych /np. w Wietnamie/ i na poligonach sprawdzone są nowe koncepcje dotyczące prowadzenia działań bojowych oraz nowy sprzęt np. propozycje wprowadzenia na organizację batalionów inżynieryjno-saperskich dywizji plutonów promowych. Coraz większą rolę zaczyna odgrywać lotnictwo sił lądowych np. obecnie siły lądowe Stanów Zjednoczonych posiadają ok. 7000 samolotów i śmigłowców /w tym ponad 5000 śmigłowców/. W ostatnim etapie doświadczeń znajduje się nowy pocisk "Lance", który ma być przystosowany również do prowadzenia ognia konwencjonalnego. W NRF wprowadza się na uzbrojenie dywizji czołgi "Leopard". Trwają dalsze prace nad nowymi transportami opancerzonymi. Jak wynika z powyższego najnowsze zmiany w organizacji i uzbrojeniu musiały poważnie wpływać na powstanie nowych koncepcji taktycznych. Ostatnio w szeregu pracach i publikacjach podkreśla się nowe momenty prowadzenia działań bojowych według poglądów państw NATO.

Postaramy się niektóre z nich przedstawić w niniejszym skrypcie.

Temat wykładu obejmuje bardzo szeroką problematykę.

Prowadzenie natarcia na współczesnym polu walki jest ściśle związane z pościgiem, organizacją i prowadzeniem marszów oraz z bojowym spotkaniem. Stąd wydaje się konieczne aby zagadnienia te znalazły swoje odbicie w niniejszym opracowaniu.

Należy również podkreślić jeszcze jedno zagadnienie, które wpłynęło w sposób istotny na budowę niniejszego opracowania. Powszechnie jest wiadomo, że podstawową koncepcją strategiczną w NATO jest koncepcja "elastycznego reagowania". W związku z tym dywizje zostały przystosowane zarówno do prowadzenia działań w warunkach konwencjonalnych jak i w warunkach stosowania broni jądrowej. Stąd w poglądach państw NATO wyróżniła się dwie taktyki: konwencjonalną i atomową.

W miarę posiadanych materiałów różnice te zostaną wykazane w skrypcie. Jednak należy podkreślić, że ostatnio NATO coraz bardziej skłania się do taktyki atomowej a w wielu wypowiedziach i publikacjach podkreśla się coraz mocniej, że np. sprawa Francji w poważnym stopniu przyczyniła się do obniżenia "progu" atomowego w Europie. Stąd wydaje się, że taktyka działań dywizji NATO w warunkach stosowania broni jądrowej powinna być przedmiotem naszego szczególnego zainteresowania.

I. ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA NATARCIA PRZEZ DZ /DPanc/ PAŃSTW NATO.

1. Ogólne zasady natarcia.

W regulaminach sił zbrojnych państw NATO podkreśla się, że natarcie jest głównym i podstawowym rodzajem działań bojowych. Wszystkie inne rodzaje działań bojowych są podporządkowane natarciu.

Wprowadzenie środków atomowych na uzbrojenie związków taktycznych nadało działaniom zaczepnym jeszcze bardziej niż dotychczas zdecydowany charakter. Wpłynęło to zasadniczo na określenie celów natarcia. Obecnie głównym celem natarcia prowadzonego na współczesnym polu walki jest rozbicie i zniszczenie głównego zgrupowania broniących się wojsk przeciwnika. Uchwycenie określonej rubieży terenowej lub obiektu jest obecnie raczej celem drugorzędnym.

Natarcie jest jednym rodzajem działań bojowych które umożliwia nacierającym wojskom wybór odpowiedniego momentu walki oraz głównego kierunku uderzenia, jak również narzucenie przeciwnikowi inicjatywy.

Natarcie charakteryzują: ruch, ogień i siła uderzenia. Regulaminy sił zbrojnych państw NATO podkreślają, że połączenie ognia z ruchem jest kardynalną zasadą natarcia.

W siłach zbrojnych NATO duży nacisk kładzie się na zagadnienie ruchliwości. Wyraża się to w odpowiedniej organizacji związków i oddziałów w ich wyposażeniu itd. współczesna walka charakteryzuje się wysokim tempem prowadzenia działań. Działania bojowe będą prowadzone na dużych przestrzeniach.

Sytuacja bojowa będzie ulegała szybkim zmianom. Stąd od walczących wojsk wymaga się dużej ruchliwości, która zapewnia swobodne wykonywanie manewru i szybkiego reagowania w kulminacyjnych punktach walki.

W wyniku powyższego w siłach zbrojnych państw NATO kładzie się duży nacisk na posiadanie w związkach taktycznych pododdziałów powietrzno-desantowych. Dąży się do tego aby dywizje państw NATO dysponowały siłami i środkami do prowadzenia desantów taktycznych.

Wyrazem tego jest aktualna organizacja dywizji państw NATO. Amerykańska dywizja o organizacji brygadowej dysponuje taką ilością śmigłowców i samolotów /ok. 103/, która zapewnia wysadzenie,

przy pomocy organicznych środków, desantów taktycznych w sile ok. dwóch wzmocnionych kompanii. W ostatnim okresie nastąpiło zwiększenie ilości samolotów i śmigłowców w dywizjach zachodnio-niemieckich. Ponadto Bundeswehra dąży do tego, aby w każdej dywizji znajdował się batalion powietrzno-desantowy. /np.11 DZ/.

Wprowadzenie na uzbrojenie dywizji państw NATO transportera M 113 poważnie zwiększyło możliwości tych dywizji w zakresie ruchliwości. Ostatnio zwraca się uwagę na zwiększenie sprzętu przeprawowego w dywizjach amerykańskich dążąc w ten sposób do uniezależnienia dywizji od przeszkód wodnych/ zgodnie z koncepcją "ruchliwości na wodzie"/. Podkreśla się również konieczność wzmocnienia dywizyjnego batalionu inżynieryjno-saperskiego /USA/ dwoma ciężkimi plutonami promowymi. Każdy taki pluton posiada 12 pojazdów przeprawowo - mostowych typu MFAB-F /Mobile Flanting Assault Bridge - Ferries/. Siłami tych plutonów można zbudować dwa promy, każdy o nośności dwóch czołgów M- 60.. , albo zbudować most o długości 90 m. Jeden taki pluton ciężkich promów może przeprowadzić w ciągu 2 1/2 godzin batalion czołgów przez rzekę o szerokości prawie 500 m.

W siłach zbrojnych państw NATO, a szczególnie Stanów Zjednoczonych, główna uwaga została zwrócona na zwiększenie możliwości powietrznej oddziałów i związków sił lądowych.

Wyrazem tego jest 1-sza dywizja kawalerii powietrznej, walcząca w Wietnamie. Z fachowej amerykańskiej prasy wynika, że skrupulatnie są zbierane doświadczenia z działań tej dywizji. Dywizja ta walczy w Wietnamie już od roku. Amerykanie twierdzą, że okres ten wykazał dużą ruchliwość tego rodzaju związków i krótki czas reagowania na działania przeciwnika. Doniesienia prasowe wskazują na to, że planuje się użycie tego rodzaju związków również na innych teatrach działań a w tym na europejskim. /np. planuje się zorganizowanie trzech dalszych tego rodzaju związków . Organizacja dywizji patrz szkic nr 1/.

Mimo, że wielu uważa tego typu związek za mało przydatny w warunkach europejskich to nie należy tego problemu lekceważyć. Wydaje się, że w wojnie z użyciem broni jądrowej dywizja typu amerykańskiej dywizji kawalerii powietrznej może mieć bardzo szerokie zastosowanie.

W amerykańskich regulaminach wyróżnia się dwa zasadnicze rodzaje natarcia:

- natarcie na obronę zawczasu przygotowaną;
- natarcie w warunkach manewrowych.

Natarcie na obronę zawczasu przygotowaną jest najbardziej charakterystycznym i typowym rodzajem natarcia i może mieć miejsce zarówno w warunkach bezpośredniej styczności z przeciwnikiem lub bez niej. Ten rodzaj natarcia wymaga odpowiedniego czasu na planowanie natarcia, na organizację współdziałania itp.

Drugi rodzaj natarcia, z uwagi na charakter obrony i przewidywany słaby opór przeciwnika, może być wykonany z marszu. W związku z tym będzie ono najczęściej prowadzone w głębi operacyjnej lub w strefie taktycznej, ale po silnym uprzednim obezwładnieniu obrony przeciwnika. Do natarcia w warunkach manewrowych zaliczają się z reguły:

- natarcie na obronę doraźnie zorganizowaną;
- natarcie na obronę typu ruchowego;
- bój spotkaniowy i pościg.

Uważa się, że natarcie w warunkach manewrowych będzie często stosowane w początkowym okresie wojny.

Regulaminy brytyjskie są zbliżone do amerykańskich i wyróżniają następujące rodzaje natarcia:

- natarcie na obronę doraźnie zorganizowaną;
- natarcie na obronę zawczasu przygotowaną;
- natarcie na rejon umocniony;

Według poglądów Bundeswehry wyróżnia się dwa główne rodzaje natarcia:

a/ natarcie z marszu, które dzieli się na dwa etapy:

- marsz, zbliżenie i walka.
- Marsz. Wojska prowadzą marsz kolumnami. Ugrupowanie marszowe jest dostosowane do zamiaru walki, warunków terenowych i powinno zapewniać szybkie przyjęcie ugrupowania bojowego. Dywizja otrzymuje 2 - 3 osie marszu. Dąży się do tego aby marsz odbywał się w nocy. Szybkość marszu w dzień do około 30 km/godz. Dobowy zasięg dla pododdziałów na pojazdach gąsienicowych nie powinien przekraczać 200 km, a na pojazdach kołowych - 300 km.
- Zbliżenie. Oznacza przejście wojsk z szyków marszowych do bojowych.

b/ Natarcie z podstaw wyjściowych. W tym wypadku dywizja zajmuje rejony podstaw wyjściowych z takim wyliczeniem aby znajdowały się poza zasięgiem podstawowych środków artyleryjskich przeciwnika. Rejon podstaw wyjściowych powinien zabezpieczać skryte rozmieszczenie wojsk, czołgów i transporterów opancerzonych.

Poza tymi rodzajami natarcia regulaminy Bundeswehry wyróżniają: natarcie przygotowane, natarcie bez przygotowania, natarcie z ograniczonym celem, natarcie pozorne i natarcie w nocy.

Natarcie przygotowane polega na uprzednim zniszczeniu planowanymi uderzeniami jądrowymi i ogniem artylerii ważniejszych rejonów obrony i celów przeciwnika, ułatwiając w ten sposób działanie nacierającym wojskom. Jednak uważa się, że najczęściej stosowaną będzie natarcie bez przygotowania. Natarcie bez przygotowania jest zbliżone do natarcia z marszu. Charakteryzuje się koncentracją wojsk w rejonach położonych w głębi, znajdujących się poza zasięgiem rozpoznania naziemnego przeciwnika / 30 - 50 km od przedniego skraju obrony przeciwnika/. Z tych rejonów wojska wykonują marsz zbliżenia i wykonują uderzenie z marszu.

Natarcie z ograniczonym celem przeprowadza się wówczas gdy chodzi o uzyskanie lokalnego sukcesu, opanowanie określonego rejonu, związanie sił nieprzyjaciela lub zmylenie go co do głównego kierunku natarcia.

W regulaminach i publikacjach wojskowych państw NATO, a szczególnie w Stanach Zjednoczonych, wyróżnia się dwa główne sposoby przejścia wojsk do natarcia:

- natarcie z podstaw wyjściowych, położonych w pobliżu przedniego skraju obrony przeciwnika;
- natarcie z rejonów wyjściowych położonych w głębi własnego ugrupowania.

Oba sposoby są ściśle związane z rodzajami natarcia. Np. natarcie na obronę zawczasu przygotowaną wymaga zajęcia przez wojska odpowiednich rejonów wyjściowych, a natarcie w warunkach manewrowych /z marszu/ wymaga odsunięcia rejonów wyjściowych w głąb własnego ugrupowania, wykonania marszu zbliżenia i zaatakowania z marszu przedniego skraju obrony przeciwnika. W takim wypadku rejony wyjściowe będą znajdowały się w odległości ok. 30 - 50 km od przedniego skraju, stworzenia zgrupowania uderzeniowego, wyznaczenia marszrut, wyznaczenia linii wyjściowych, wyrównania i rubieży rozwinięcia. Podkreśla się, że w warunkach stosowania broni jądrowej ten sposób natarcia może być również prowadzony na obronę przeciwnika zawczasu przygotowaną.

W natarciu, za podstawowe formy manewru uważa się przełamanie, oskrzydlenie, obejście, przenikanie i natarcie czołowe.

Przełamanie, jest podstawową formą manewru w natarciu. Może ono być wykonywane na jednym lub na kilku kierunkach. Przełamanie stosuje się wtedy, gdy w ugrupowaniu obronnym nieprzyjaciela brak jest otwartych skrzydeł. Celem przełamania jest: przełamanie głównego pasa obrony, rozszerzenie wyłomu, opanowanie przedmiotu w głębi obrony, którego utrata powoduje naruszenie trwałości obrony przeciwnika. Cele te można osiągnąć jednocześnie, jeżeli dywizja będzie używać do przełamania broni jądrowej i stosować desanty taktyczne. Uderzenia jądrowe są wykonywane dla dokonania wyłomów w obronie nieprzyjaciela.

Oskrzydlenie / jednostronne lub dwustronne / jest formą manewru polegającą na zdecydowanym działaniu na jedno lub dwa skrzydła ugrupowania obronnego przeciwnika. Oskrzydlenie może być wykonane gdy przeciwnik ma otwarte skrzydła lub po wykonaniu przełamania. Jeżeli oskrzydlenie wykonuje dywizja to część jej sił prowadzi działania wiążące a pozostałe siły manewru oskrzydlającą. Dąży się do tego aby w skład sił wykonujących manewr oskrzydlający wydzielić oddziały zmechanizowane i pancerne. Wojska wykonujące manewr na oskrzydlenie obchodzą główne zgrupowanie sił przeciwnika i opanują rubieże zapewniające dogodne warunki zniszczenia przeciwnika w głównym pasie obrony. W celu stworzenia dogodnych warunków dla manewru oskrzydlającego mogą być wykonane uderzenia jądrowe na skrzydła obrony nieprzyjaciela. Dla współdziałania z jednostkami wykonującymi oskrzydlenie może być wysadzony desant powietrzny w głębi obrony nieprzyjaciela.

Obejście jest wykonywane w celu opanowania obiektów położonych na głębokich tyłach przeciwnika, odcięcia mu dróg odwodu lub niedopuszczenia do podciągania odwodów z głębi obrony. Celem obejścia jest zmuszenie przeciwnika do prowadzenia działań w warunkach dla niego niekorzystnych i tym samym doprowadzić do jego zniszczenia.

Przenikanie jest według regulaminu amerykańskiego odmianą przełamania. Przenikanie wykonują małe pododdziały metodą przechodzenia przez luki w ugrupowaniu bojowym obrony. Nie wyklucza się jednak przenikania na tyły przeciwnika większymi siłami. Otto Heillbrunn w książce pt. "Wojna konwencjonalna w wieku broni raketowo-jądrowej"

Conventional Warfare in the Nuclear Age, New York - Washington, 1955/ podkreśla, że głównym sposobem wyjścia oddziałów na tyły przeciwnika będzie przenikanie lądem. Autor uważa, że atakowanie

w celu wyjścia na tyły przeciwnika będzie w przyszłych działaniach bojowych regułą każdej bitwy. W określonych wypadkach do działań na tyłach może być użyta nawet taka samolotność oddziałów jak na froncie.

Oddziały i pododdziały prowadzące natarcie metodą przenikania mogą otrzymać następujące zadania:

- opanowanie przedmiotów w głębi obrony i następnie połączenie się z wojskami nacierającymi od czoła;
- zniszczenie pojedynczych zgrupowań nieprzyjaciela lub ważniejszych obiektów /niszczenie odwodów, stanowisk ogniowych artylerii, środków przenoszenia broni jądrowej, stanowisk dowodzenia, węzłów łączności i urządzeń tyłowych/;
- zdobycie danych rozpoznawczych o systemie obrony nieprzyjaciela, rozmieszczeniu stanowisk ogniowych i startowych broni rakietowo-jądrowej, artylerii i odwodów;
- psychologiczne oddziaływanie na nieprzyjaciela przez prowadzenie działań dywersyjnych na jego tyłach.

Przewiduje się, że ze składu brygady wydzielone będą siły do batalionu w celu przenikania a ze szczebla dywizji do brygady. Dowodzenie siłami wydzielonymi na przenikanie sprawować będzie sztab oddziału lub związku, z którego siły te zostały wysłane. Uważa się, że na przenikanie powinny być wysłane oddziały piechoty. Jednak w wypadku istnienia dużych luk w obronie przeciwnika, zadanie to może być również wykonane przez oddziały zmechanizowane i pancerne.

Przenikanie składa się z dwóch faz: 1/ przenikanie grup na poszczególnych kierunkach przez przedni skraj obrony przeciwnika; 2/ ześrodkowanie się grup w głębi obrony przeciwnika i atak nakazanego przedmiotu.

Poszczególne grupy, unikając walki przechodzą przez przedni skraj obrony na kilku kierunkach.

Przenikanie grup maskuje się prowadzeniem natarcia na innych odcinkach frontu oraz wspiera się ogniem. Po pokonaniu przedniego skraju obrony, grupy przenikania ześrodkowują się, przyjmują ugrupowanie bojowe i rozpoczynają atak wyznaczonego przedmiotu. Po wykonaniu zadania pododdziały przenikania organizują obronę opanowanego przedmiotu i utrzymują go do czasu połączenia się z siłami głównymi, prowadzącymi natarcie od czoła, bądź też niszczą dany przedmiot, po czym przygotowują się do ewakuacji drogą powietrzną lub lądową /patrz szkic nr 2/.

W publikacjach wojskowych na Zachodzie podkreśla się, że metoda przenikania pozwala na wykonanie skoncentrowanych uderzeń przy jednoczesnym rozśrodkowaniu sił. /Concentric dispersion/. Ten sposób działań utrudnia przeciwnikowi wykorzystanie jego własnej broni jądrowej /patrz szkic nr 3/.

Natarcie czołowe jest to forma manewru, która w ostatnim okresie prawie zniknęła z regulaminów sił zbrojnych NATO. Polega ona na prowadzeniu działań zaczepnych z jednakowym wysiłkiem w całym pasie natarcia. Jej celem jest spychanie przeciwnika z zajmowanych pozycji lub związanie walką. Stąd charakter tego rodzaju działań jest pomocniczy. W natarciu czołowym nie wyznacza się głównego i pomocniczego kierunku uderzenia.

Planowanie natarcia. Plan natarcia opracowuje się na podstawie dokładnej oceny położenia z uwzględnieniem sił i środków znajdujących się w dyspozycji dowódcy. Podkreśla się, że decyzja dowódcy powinna obejmować: sposób wykonania zadania, czas rozpoczęcia natarcia, przedmioty /rubieże/, które powinny opanować poszczególne brygady. W planie natarcia wyznacza się przedmioty /rubieże/, których opanowanie zapewni wykonanie zadania.

Dywizja w natarciu otrzymuje dwa przedmioty / rubieże/ - pośredni i końcowy. Plan natarcia powinien uwzględniać podział sił i środków w celu wykonania uderzenia głównego i pomocniczego. W regulaminach i publikacjach podkreśla się, że podstawą do planowania natarcia powinna stanowić ocena przeciwnika, terenu i sił własnych. W ocenie przeciwnika uwzględnia się możliwości w zakresie użycia broni jądrowej, strukturę i głębokość obrony, inżynieryjną rozbudowę obrony oraz słabe i silne strony obrony.

W ocenie terenu uwzględnia się: najdogodniejsze drogi podejścia do obrony nieprzyjaciela, możliwości wykorzystania czołgów i wykonania manewru, zapory i przeszkody, najważniejsze obiekty, których opanowanie naruszy trwałość obrony oraz możliwości zorganizowania obserwacji pola walki.

Ocena sił własnych obejmuje ocenę możliwości bojowej dywizji, oddziałów wsparcia oraz możliwości utworzenia zgrupowania uderzeniowego dla wykonania postawionego zadania.

W planie natarcia powinny być uwzględnione również elementy zabezpieczenia bojowego. Czas rozpoczęcia ataku określa sztab nadrzędny. Podkreśla się, że czas rozpoczęcia natarcia powinien uwzględniać

czas niezbędny dla przeprowadzenia rekonesansu, opracowania planu natarcia, rozkazu bojowego, przygotowania wojsk i zajęcie podstaw wyjściowych do natarcia. W wypadku natarcia z marszu /w warunkach manewrowych/ nie przewiduje się okresu przygotowawczego, a podstawowe planowanie przeprowadzone jest podczas marszu. W takim wypadku podstawowym dokumentem opracowywanym przez sztab dywizji jest rozkaz bojowy, który jest przekazywany brygadom i oddziałom wsparcia w marszu.

2. Miejsce i zadania bojowe DZ /DPanc/ w ugrupowaniu bojowym korpusu.

Według poglądów amerykańskich dywizja zmechanizowana . . . . . będzie prowadziła działania głównie w składzie korpusu armijnego.

W takim wypadku zaleca się wykorzystywać DZ w pierwszym rzucie KA. Istnieje również możliwość wykorzystania DZ w drugim rzucie KA, wspólnie z DPanc, w składzie zgrupowania uderzeniowego KA. Niekiedy DZ może być wykorzystywana jako odwód armii polowej. Według poglądów zachodnio-niemieckich DZ może być użyta w pierwszym lub drugim rzucie KA. Dywizja zmechanizowana państw NATO może działać na głównym lub pomocniczym kierunku uderzenia.

Z powyższego wynikają rola i zadania DZ.

DZ znajdująca się w pierwszym rzucie KA i na jego głównym kierunku uderzenia będzie wykonywała główne zadania, otrzyma węższy pas natarcia i więcej środków wzmocnienia.

Mimo, że w regulaminach amerykańskich wskazuje się na niecelowość określania norm taktycznych to na podstawie ćwiczeń można te normy w przybliżeniu przyjąć. DZ działająca w pierwszym rzucie KA i na głównym kierunku uderzenia otrzymuje przeciętnie pas natarcia o szerokości około 20 km i więcej. Głębokość zadania DZ określona jest według przedmiotów /szczególnie w warunkach stosowania broni jądrowej/.

- W działaniach z użyciem broni jądrowej DZ /USA/ może otrzymać bliższy przedmiot natarcia na głębokości około 30 km, a przedmiot następny na głębokości około 100 km.

b/ W działaniach konwencjonalnych i w terenie trudno-dostępnym otrzymuje zadanie bliższe - do 20 km, zadanie dalsze - do 40 km;

Według poglądów zachodnio-niemieckich DZ otrzyma zadanie na głębokość podobną do norm amerykańskich.

DZ działająca w składzie zgrupowania uderzeniowego KA /drugi rzut/ otrzymuje zadanie dołamania obrony przeciwnika, rozwinięcia powodzenia dywizji pierwszego rzutu i wykorzystanie skutków uderzeń broni jądrowej; DZ działająca w drugim rzucie, jako odwód, może wyko-

nywać następujące zadania: rozwija powodzenie dywizji pierwszego rzutu . . . . .
x/ Wg najnowszych danych zawartych w publikacjach prasowych.

KA /jest to główne zadanie/, luzuje dywizję pierwszego rzutu, która poniosła poważne straty, odpiera kontrataki /przeciwuderzenia/, niszczy odcięte zgrupowania przeciwnika i zwalcza jego desanty powietrzne.

Dywizja pancerna może prowadzić działania w pierwszym rzucie KA - z reguły na jego głównym kierunku uderzenia, lub w drugim rzucie KA. DPanc może również stanowić odwód armii polowej.

DPanc działająca w pierwszym rzucie KA otrzyma, podobnie jak DZ, pas natarcia o szerokości 20 km i więcej z zadaniem opanowania przedmiotu bliższego / na głębokości 30 km / i końcowego na głębokości 100 km / tj. głębokość zadania KA/. W działaniach bez użycia broni jądrowej i w terenie trudnodostępnym głębokość zadania DPanc jest mniejsza i wynosi około 40 km.

3. Skład, wzmocnienie i możliwości bojowe DZ /DPanc/ w natarciu.

W siłach lądowych państw NATO przyjął się brygadowy system organizacyjny dywizji. Jednak w organizacji dywizji poszczególnych państw istnieją pewne różnice.

Dywizje amerykańskie są związkami o stałej organizacji, natomiast skład bojowy brygad jest zmienny. Amerykańska dywizja piechoty, oprócz elementów stałych, posiada dwa bataliony czołgów i osiem batalionów piechoty, dywizja zmechanizowana posiada trzy bataliony czołgów i siedem batalionów piechoty zmechanizowanej, dywizja pancerna sześć batalionów czołgów i pięć batalionów zmechanizowanych, dywizja powietrzno-desantowa ma dziewięć batalionów powietrzno-desantowych i batalion samobieżnych 90 mm dział typu "Scorpion".

DZ /DPanc/ zachodniemiecka posiada również organizację stałą. Jej organizacja różni się głównie od organizacji amerykańskiej tym, że niemieckie brygady mają stały skład bojowy. W ostatnim okresie nastąpiły istotne zmiany w organizacji dywizji zachodniemieckiej. Została zwiększona ilość wyrzutni typu "Honest John" do sześciu wyrzutni, wprowadzono armaty 175 mm /12 armat/, a w brygadach wprowadzono dywizjony haubic 155 mm. Poza tym planuje się wprowadzenie na szczebel dywizji wyrzutnie pocisków raketowych typu "Sergeant".

Dywizje brytyjskie nie mają stałej organizacji. Sztabowi dywizji podporządkowuje się na okres walki zmienną ilość brygadowych grup i środków wzmocnienia - w zależności od otrzymanego zadania bojowego, sytuacji, możliwości przeciwnika itd.

W zasadzie przewiduje się, że dywizja o jednej z wyżej wspomnianej organizacji jest zdolna prowadzić działania bojowe bez dodatkowego wzmocnienia. W wyjątkowych wypadkach, szczególnie dywizja działająca na głównym kierunku uderzenia, może otrzymać dodatkowe wzmocnienie /patrz tabela nr 1/

Tabela nr 1

środki wzmocnienia	Dywizje			Uwagi
	USA	W. Brytania	NRF	
Oddziały rozpoznawcze	rozp.pušk. panc.	pspenc.	-	
czołgi	sbcz	-	-	
rakiety	-	pan	-	
artyleria polowa	2-3 d hb 105 i 155mm	1 part.śr.	1-2-dart. pol.	
art.plot	-	paplot		
saperzy	bsap	pušk inż.sap.	b sap. i komp.most.	
środki transp.	bat.śmigł.	pušk transp. opanc.	b.transp.	
głowice atomowe	7 - 9	10 - 12	5 - 6	

W regulaminach i publikacjach podkreśla się, że ilość otrzymanych środków wzmocnienia przez poszczególne dywizje jest zawsze różna i zależy od konkretnej sytuacji bojowej, a przede wszystkim od:

- otrzymanego zadania;
- charakteru obrony przeciwnika i jego możliwości stawiania oporu;
- charakteru terenu.

Możliwości bojowe dywizji zależą również od szeregu czynników w tym głównie od:

- składu bojowego wojsk;
- charakteru obrony przeciwnika;
- możliwości bojowych przeciwnika;
- charakteru terenu;
- ilości otrzymanego wzmocnienia /szczególnie w broni jądrowej/;
- charakteru działań /działania z użyciem broni jądrowej lub działania konwencjonalne/.

Podstawową jednostką kalkulacyjną jest batalion. W natarciu ze stosowaniem broni jądrowej batalion /piechoty lub zmechanizowany /otrzymuje odcinek natarcia o szerokości około 2 - 3,5 km. Stąd brygada może nacierać w pasie około 6 - 8 km, a dywizja 20 - 30 km. Należy przypuszczać, że w działaniach bez użycia broni jądrowej odcinki i pasy natarcia będą wyższe. Jednak w regulaminach i publikacjach milszy się na ten temat. /Wyjątek stanowi Bundeswehra/. Można natomiast w szeregu publikacjach spotkać się z poglądem, który przestrzega przed zbytnim skoncentrowaniem sił w działaniach konwencjonalnych. Zwolennicy tego poglądu twierdzą, że istnieje stałe zagrożenie bronią jądrową i nie należy stwarzać przeciwnikowi opłakalnych celów dla broni jądrowej /patrz Otto Heillbrunn, "Wojna Konwencjonalna w wieku atomowym", 1965 r./.

Odmienny pogląd reprezentuje Bundeswehra wg którego dywizja w działaniach konwencjonalnych otrzyma węższy pas natarcia. W tym wypadku bp /bpz/ otrzyma odcinek natarcia o szerokości 1000 - 1500 m, brygada do 3000 m a dywizja do 6000 m. Szerokość pasa natarcia DPanc jest zbliżona do szerokości pasa natarcia DZ.

Głębokość zadań.

a/ w warunkach bez użycia broni jądrowej /lub z ograniczonym użyciem broni jądrowej/

- bp /bpz/ lub grupa taktyczna otrzymują przedmiot natarcia na głębokość około 6 - 8 km;
- brygada piechoty /zmech. lub pancerna/ otrzymuje bliższy przedmiot natarcia na głębokości 6 - 8 km /zadanie bliższe/ i dalszy przedmiot natarcia na głębokości 15 - 20 km;
- dywizja zmechanizowana /pancerna/ otrzymuje zadanie bliższe na głębokości 15 - 20 km i zadanie dalsze na głębokości około 30 - 40 km.

b/ w warunkach z użyciem broni jądrowej.

- bp /bpz lub taktyczna grupa/ otrzymują przedmiot natarcia na głębokości około 10 km;
- brygada /zmechanizowana lub pancerna/ otrzymuje: bliższy przedmiot natarcia na głębokości 10 km i dalszy przedmiot na głębokości ok. 30 km;
- dywizja zmechanizowana otrzymuje bliższy przedmiot natarcia na głębokości ok. 30 km a dalszy przedmiot na głębokości około 100 km. Natomiast dalszy przedmiot natarcia dla DPanc pokrywa się w zasadzie z zadaniem dalszym KA.

Tabela nr 2

Głębokość zadań oddziałów i związków USA i NRF. x/

Zadania	działania konwencjonalne		działania z użyciem broni jądrowej	
	bliższy przedmiot natarcia	dalszy przedmiot natarcia	bliższy przedmiot natarcia	dalszy przedmiot natarcia
Oddziały i związki				
bp, bpz, bcz grupa taktyczna	3 - 4, km	6 - 8 km	do 5 km	ok. 10 km
BP, BZ, BPanc	6 - 8 km	15 - 20 km	10 km	30 km
DP, DZ, DPanc	15-20 km	30 - 40 km	30 km	ok. 100 km

4. Ugrupowanie bojowe DZ /DPanc/ w natarciu.

Ugrupowanie bojowe dywizji polega na rozmieszczeniu w terenie sił i środków stosownie do otrzymanego zadania. Ugrupowanie dywizji powinno nie tylko zapewniać wykonanie zadania bojowego ale również zabezpieczać siły i środki dywizji przed oddziaływaniem ogniom przeciwnika.

Ugrupowanie bojowe dywizji w natarciu zależy od szeregu czynników a przede wszystkim od:

- otrzymanego zadania;
- sposobu przekamywania obrony przeciwnika /sposobu natarcia i planowanego manewru/;
- posiadanych sił i środków własnych i przeciwnika /ze szczególnym uwzględnieniem broni jądrowej/;
- charakteru obrony przeciwnika /obrona doraźna lub zawczasu przygotowana/;
- charakteru terenu.

Dywizja nacierająca w pierwszym rzucie korpusu armijnego ugrupowuje się w jeden, dwa a niekiedy - w trzy rzuty. W amerykańskich publikacjach podkreśla się, że we współczesnych warunkach typowe dla dywizji jest ugrupowanie bojowe w jeden rzut. W takim wypadku wszystkie trzy brygady nacierają w linii, będąc z kolei ugrupowane w dwa lub trzy rzuty.

x/ Uwzględniono najnowsze dane zawarte w publikacjach prasowych.

Ugrupowanie bojowe w jeden rzut stosuje się w wypadku natarcia na szerokim froncie, gdy siły główne dywizji i środki ogniowe rozśrodkowane są w ugrupowaniu czołowym i nie tworzy się większego odwodu, a otrzymane zadanie jest płytkie. Ten wariant ugrupowania jest najczęściej stosowany na obronę doraźnie przygotowaną i w toku działań w głębi operacyjnej. Niekiedy takie ugrupowanie bojowe może być stosowane w wypadku gdy niezbędne jest prowadzenie natarcia w wysokim tempie i dysponuje się wystarczającą ilością danych o przeciwniku.
/Patrz szkic nr 4/

Ugrupowanie bojowe w dwa rzuty stosuje się w wypadku, gdy natarcie prowadzi się na stosunkowo szerokim froncie i sytuacja bojowa wymaga posiadania odwodu. W takim wypadku drugi rzut przeznaczony jest do rozwinięcia powodzenia i zabezpieczenia skrzydeł wojsk pierwszego rzutu /patrz szkic nr 5/.

Ugrupowanie bojowe w trzy rzuty /kolumny brygadowe/ stosuje się wówczas, gdy charakter terenu i obrony przeciwnika wymaga, aby dywizja nacierała na stosunkowo wąskim froncie. W regulaminach podkreśla się, że takie ugrupowanie dywizji jest głębokie i elastyczne, stwarza możliwość zachowania inicjatywy i potęgowania uderzenia w toku natarcia. Ugrupowanie bojowe w trzy rzuty pozwala na szybkie wprowadzenie do walki kolejnych rzutów dywizji i stale wzmaga tempo natarcia. Pozwala ono także na bardziej skuteczne odpieranie uderzeń przeciwnika na skrzydła i tyły. Uważa się, że ten wariant ugrupowania będzie najczęściej stosowany w natarciu bez użycia broni jądrowej lub w natarciu z ograniczonym użyciem broni jądrowej /patrz szkic nr 6/.

Przy ugrupowaniu dywizji w jeden i w dwa rzuty, brygady zmechanizowane z reguły ugrupowują się w dwa rzuty. Ugrupowanie brygad w jeden rzut jest możliwe tylko podczas natarcia na szerokim froncie oraz wtedy gdy dywizja ugrupowuje się w trzy rzuty.

Olbryzi wpływ na wybór odpowiedniego wariantu ugrupowania bojowego ma broń jądrowa. Jak już wspomniano - w warunkach stosowania broni na polu walki - ugrupowanie dywizji powinno zapewniać rozśrodkowanie sił i środków na polu walki. Stąd ugrupowanie dywizji będzie najczęściej jedno lub dwurzutowe. Dąży się przy tym aby normy rozśrodkowania poszczególnych elementów ugrupowania dywizji były we wszystkich warunkach jednakowe. Wynika to ze stałego zagrożenia bronią jądrową na polu walki.

Według poglądów zachodnoniemieckich ugrupowanie dywizji będzie w poważnym stopniu zależało od charakteru natarcia.

Ugrupowanie bojowe dywizji w natarciu z marszu /patrz szkic nr 7/ składa się zwykle z jednego rzutu i odwodów. Ugrupowanie bojowe brygad może się składać z jednego lub dwóch rzutów bojowych. W skład odwodu ogólnego dywizji może wchodzić jeden lub dwa bataliony zmechanizowane. Odwód jest przeznaczony dla rozwinięcia powodzenia na głównym kierunku uderzenia. Według poglądów NRF odwodowi ogólnemu nie stawia się zawczasu zadań, gdyż kierunek głównego uderzenia może być jednoznacznie określony dopiero w toku natarcia.

W natarciu z podstaw wyjściowych /patrz szkic nr 8/, ugrupowanie bojowe dywizji składa się z dwóch rzutów. Drugi rzut /najczęściej brygada pancerna/ jest przeznaczony dla rozwinięcia powodzenia lub wzmocnienia wojsk pierwszego rzutu, działających na głównym kierunku. W niektórych wypadkach, drugi rzut może być również wykorzystany na kierunku drugorzędnym w celu przekształcenia go w główny kierunek natarcia. W warunkach użycia broni jądrowej, w natarciu z podstaw wyjściowych, pierwszy rzut rozmieszcza się w bezpośredniej odległości od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, a drugi rzut w odległości 20 km. Pozostałe odwody rozmieszcza się głębiej do 50 km. Takie ugrupowanie bojowe zapewnia rozśrodkowanie wojsk zarówno wzdłuż frontu jak i w głąb i zbliża przedni skraj podstawy wyjściowej do ugrupowania bojowego. Między rzutami, brygadami i batalionami tworzy się duże luki, co zezwala uniknąć jednoczesnego zniszczenia dwóch batalionów jednym uderzeniem jądrowym.

Według poglądów brytyjskich dywizja, podobnie jak dywizja amerykańska, może przyjąć różne warianty ugrupowania. Będzie to zależało od składu bojowego dywizji, od zadania możliwości przeciwnika, terenu itd/ wariant ugrupowania dywizji brytyjskiej do natarcia - patrz szkic nr 9/.

Ugrupowanie dywizji w natarciu składa się z następujących elementów:

- pierwszy rzut dywizji;
- drugi rzut / odwód dywizji/;
- grupy artylerii polowej;
- grupy artylerii przeciwlotniczej;
- odwodu pancernego;
- odwodu przeciwpancernego;

- odwodu inżynieryjnego;
- odwodu ruchomego.

a/ Pierwszy rzut dywizji.

Pierwszy rzut dywizji ma za zadanie przełamanie obrony przeciwnika, zniszczenie jego wojsk walczących na pozycjach przednich, opanowanie określonej rubieży i stworzenie warunków na wprowadzenie do walki drugiego rzutu lub odwodu. W określonych warunkach pierwszy rzut wykonuje zadanie dywizji np. gdy dywizja jest ugrupowana w jeden rzut. Skład pierwszego rzutu dywizji zależy od wariantu ugrupowania dywizji i może wynosić od jednej do trzech brygad. Brygady mogą być ugrupowane w jeden lub dwa rzuty. Zależy to od przyjętego wariantu ugrupowania przez dywizję. Głębokość ugrupowania pierwszego rzutu dywizji może wynosić 10 km i więcej. Według poglądów zachonioniemieckich ta głębokość będzie większa. Wynika to z tego, że głębokość ugrupowania dywizji NRF do natarcia może niekiedy wynosić około 50 km. Stąd głębokość ugrupowania pierwszego rzutu może wynosić około 20 km.

b/ Drugi rzut /odwód/ dywizji.

Skład bojowy drugiego rzutu dywizji będzie zależał od szeregu czynników a przede wszystkim od: otrzymanego zadania, możliwości własnych i przeciwnika, charakteru natarcia, planowanego manewru, wsparcia bronią jądrową i od terenu. W przeciętnych warunkach drugi rzut dywizji będzie stanowiła najczęściej brygada zmechanizowana lub pancerna. W natarciu na obronę przygotowaną z rejonów podstaw wyjściowych w drugim rzucie będzie przeważnie brygada pancerna.

Drugi rzut dywizji rozmieszcza się, według poglądów amerykańskich i brytyjskich, w odległości około 10 - 15 km od przedniego skraju czołowych oddziałów - na kierunku głównego uderzenia dywizji. Drugorzutowa brygada rozśrodkowuje się na obszarze 75 - 100 km². Głębokość ugrupowania bojowego dywizji może wahać się w granicach 15 - 30 km. Według poglądów NRF drugi rzut dywizji rozmieszcza się w odległości 20 km a głębokość ugrupowania całej dywizji może wynosić około 50 km.

Głównym zadaniem drugiego rzutu dywizji jest rozwinięcie powodzenia brygad pierwszorzutowych. Z reguły drugi rzut jest wprowadzony do walki o opanowanie bliższego przedmiotu natarcia. Drugi rzut wchodzi do walki z marszu. Niekiedy drugi rzut może być wprowadzony do walki wcześniej dla dokonania określonej pozycji. Poza tym drugi rzut może być wykorzystany do następujących zadań:

- do zmiany pierwszorzutowej brygady, która poniosła poważne straty;
- do odparcia kontrataku /przeciwuderzenia/ przeciwnika;
- do likwidacji okrążonych wojsk przeciwnika;
- do walki z desantami.

Odwód dywizji jest organizowany wówczas gdy dywizja przyjmuje ugrupowanie jednorzutowe - typowy skład odwodu to jeden- dwa bataliony zmechanizowane, w porównaniu do drugiego rzutu dywizji rola takiego odwodu będzie ograniczona. Odwód otrzymuje podobne zadania co drugi rzut dywizji.

c/ Grupy artylerii polowej / Grupa ogólnego wsparcia dywizji i grupy wsparcia bezpośredniego/.

Z przydzielonych dywizjonów artylerii polowej i rakiet oraz z organiczonych dywizjonów organizuje się grupy artylerii polowej bezpośredniego wsparcia brygad i grupę artylerii polowej wsparcia ogólnego dywizji.

- Grupy artylerii polowej bezpośredniego wsparcia /GABW/ tworzy się po jednej na brygadę pierwszego rzutu. Składają się one z 1 - 2 dywizjonów - najczęściej haubic 105 mm lub 155 mm. Zajmują one stanowisko ogniowe w ugrupowaniu brygad, w odległości około 4-6 km od czoła własnych oddziałów. Wykonują one zadania bezpośredniego wsparcia niszcząc i obezwładniając cele znajdujące się bezpośrednio przed czołowymi oddziałami. W toku natarcia grupy mogą być zdecentralizowane a poszczególne dywizjony /baterie/ mogą być przydzielone do batalionów.
- Grupa artylerii ogólnego wsparcia dywizji /GAOW-D/.
Skład jej zależy od wzmocnienia i od organizacji dywizji. W dywizji amerykańskiej trzonem tego rodzaju grupy będzie dywizjon wsparcia ogólnego /haubice 203,2 mm i haubice 155 mm/ oraz dywizjon "Honest John". W dywizji zachodniemieckiej grupa artylerii ogólnego wsparcia będzie organizowana na bazie pułku artylerii polowej i dywizjonu rakiet "Honest John". W dywizji brytyjskiej skład grupy będzie uzależniony od ilości przydzielonej artylerii polowej do dywizji. Poza tym dywizja, jeżeli otrzyma wzmocnienie w artylerii, może do składu grupy wydzielić dodatkowo 1 - 2 dywizjony artylerii polowej lub rakiet. Ogólnie można przyjąć, że grupa artylerii ogólnego wsparcia dywizji może składać się z 3 - 4 dywizjonów artylerii polowej i rakiet. Z uwagi na różnice w kierowaniu ogniem z grupy wsparcia ogólnego tworzy się dwie podgrupy:

- podgrupę artylerii polowej w której skład wchodzi dywizjony haubic i armat;

- podgrupę artylerii raketowej /dywizjony "Honest John";

Dywizjony haubic 155 mm i 203 , 2 mm oraz armat 175 mm i dywizjony raket "Honest John" rozmieszcza się w odległości około 6 - 10 km od czoła własnych oddziałów.

Dywizjony wchodzące w skład GAW-D wykonują zadania ogólnego wsparcia i podlegają dowódcy artylerii dywizji. Do głównych ich zadań należy:

- udział w ogniowym przygotowaniu natarcia;
- niszczenie i obezwładnienie środków ogniowych przeciwnika /zwalczanie artylerii i raket/;
- obezwładnienie drugich rzutów i odwodów przeciwnika;
- wzbranianie podchodzenia odwodów przeciwnika;
- niszczenie SD i węzłów łączności;
- niszczenie i obezwładnienie punktów oporu przeciwnika;
- ogniowe wsparcie wejścia do walki drugiego rzutu /odvodu/ dywizji;
- odpieranie kontrataków przeciwnika;
- zabezpieczenie skrzydeł i styków.

d/ Grupa artylerii przeciwlotniczej dywizji /GAPlot - D/.

Jest organizowana w dywizji zachodniemieckiej i brytyjskiej na bazie 40 mm armat plot. Osłona przeciwlotnicza dywizji amerykańskiej jest organizowana przez korpus armijny w oparciu o dywizjony przeciwloteńskich pocisków raketowych "Hawk".

Grupa artylerii plot może się składać z dywizjonu plot. armat 40 mm /lub pułku - W. Brytania/. Jej zadaniem jest osłona głównych elementów ugrupowania bojowego dywizji jak: odvodu, grupy artylerii polowej, stanowiska dowodzenia, elementów tyłowych.

e/ Odwód pancerny.

Rozmieszcza się w pobliżu rejonu rozmieszczenia odvodu/ drugiego rzutu/ dywizji. Może być wykorzystany wspólnie z odwodem ogólnym /drugim rzutem/, do rozwinięcia powodzenia, do odpierania kontrataków i wzmocnienia brygad pierwszego rzutu.

W dywizji NRF w miejsce odvodu pancernego tworzy się odwód przeciwpancerny. W dywizji brytyjskiej nie tworzy się odvodu pancernego.

f/ Odwód Ruchomy /OR/.

Jest tworzony z batalionu zmechanizowanego lub pancernego batalionu rozpoznawczego. Rozmieszcza się w rejonie tyłów dywizji -

w odległości 30 km i więcej od czoła własnych oddziałów. Głównym zadaniem odwodu ruchomego jest walka z desantami i dywersją przeciwnika. W wyjątkowych wypadkach odwód ruchomy może być wykorzystany wspólnie z drugim rzutem lub odwodem ogólnym lub do wzmocnienia brygad pierwszego rzutu.

g/ Odwód inżynieryjny.

Jest on tworzy na bazie przydzielonego lub organicznego batalionu saperów. Rozmieszcza się on w pobliżu SD dywizji w odległości około 15 km od czoła własnych oddziałów. Głównym zadaniem odwodu inżynieryjnego jest zabezpieczenie wysokiego tempa natarcia dywizji. Wykonuje on następujące zadania:

- usuwanie przeszkód i wykonanie przejść w zaporach inżynieryjnych;
- zabezpieczenie drogi i mostów;
- budowa przepraw i mostów;
- stawianie zapór i pól minowych;
- budowa stanowisk dowodzenia i punktów obserwacyjnych.

5. Prowadzenie natarcia.

Według poglądów państw NATO, natarcie może rozwijać się według dwóch podstawowych wariantów:

- natarcie z podstaw wyjściowych położonych w pobliżu przedniego skraju obrony przeciwnika;
- natarcie z rejonów wyjściowych położonych w głębi /natarcie z marszu/;

Poza tym natarcie może być przygotowane lub prowadzone bez przygotowania. Ta druga forma natarcia będzie miała miejsce wówczas jeżeli będzie prowadzone natarcie z marszu, w głębi operacyjnej, gdzie przewiduje się słaby opór przeciwnika i chce się uzyskać zaskoczenie nad przeciwnikiem.

A. NATARCIE Z PODSTAW WYJŚCIOWYCH POŁOŻONYCH W POBLIŻU PRZEDNIEGO SKRAJU OBRONY NIEPRZYJACIELA.

Natarcie z podstaw wyjściowych położonych w pobliżu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela prowadzi się po skrytym zrealizowaniu przedsięwzięć przygotowawczych i wykonaniu zaskakującego uderzenia jądrowego w połączeniu ze zmasowanym ogniem wszystkich środków artylerii i moździerzy oraz lotnictwa. Natarcie z podstaw wyjściowych zazwyczaj rozpoczyna się o świcie, co pozwala możliwie skrycie wykonać przedsięwzięcia przygotowawcze potrzebne dla wykonania ataku i uderzeń jądrowych z zaskoczenia, zanim wojska nieprzyjaciela przejdą do działań nocnych do dziennych.

Według poglądów zachodnich natarcie dzieli się na następujące okresy:

- a/ artyleryjsko-lotniczo-atomowe przygotowanie natarcia;
- b/ atak przedniego skraju i wykonanie zadania bliższego przez dywizję;
- c/ rozwinięcie powodzenia i wykonanie zadania następnego.

a/ ARTYLERYJSKO-LOTNICZO-ATOMOWE PRZYGOTOWANIE NATARCIA.

W natarciu z podstaw wyjściowych będzie z zasady wykonywane artyleryjsko-lotniczo-atomowe przygotowanie natarcia. Regulaminy amerykańskie podkreślają, że podstawą prowadzenia natarcia jest umiejętne wykorzystanie rezultatów uderzeń broni jądrowej. Większość uderzeń broni jądrowej zostanie wykonana w toku atomowego przygotowania natarcia. Uderzenia jądrowe na obiekty przeciwnika będą wykonywane w zależności od rozmieszczenia podstawy wyjściowej wojsk dywizji. Jeśli podstawa wyjściowa znajduje się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem i jest dostatecznie przygotowana pod względem inżynieryjnym obrony przeciwatomowej, uderzenia jądrowe mogą być wykonane na obiekty położone stosunkowo blisko wojsk własnych. Natomiast siły żywe i środki ogniowe nieprzyjaciela znajdujące się na przednim skraju obrony nieprzyjaciela obezwładnia się i niszczy ogniem artylerii, moździerzy i uderzeniami lotnictwa. Jeżeli podstawa wyjściowa znajduje się w pewnej odległości od nieprzyjaciela, zapewniającej bezpieczeństwo wojsk własnych, to uderzenia jądrowe mogą być również wykonane na obiekty rozmieszczone na przednim skraju obrony nieprzyjaciela. W takim wypadku artyleryjsko-lotnicze przygotowanie ogniowe może być pominięte. Czas trwania przygotowania natarcia jest różny i w wypadku udziału w nim artylerii i lotnictwa może wynosić około 20' - 30'. Środki ogniowe dywizji niszczą i obezwładniają obiekty położone na głębokość zadania bliższego dywizji. Obiekty położone głębiej są obezwładnione i niszczone środkami korpusu i armii polowej. Pierwsze uderzenia ogniowe są wykonywane bronią jądrową a dopiero po nich wykonuje uderzenia artyleria, moździerze i lotnictwo.

Artyleryjsko-lotniczo-atomowe przygotowanie natarcia jest wykonywane na całą głębokość zadania dywizji.

Głównymi obiektami uderzeń w okresie przygotowania są:

- oddziały przeciwnika broniące przednich pozycji;
- umocnienia i inżynieryjna struktura obrony;
- broń jądrowa przeciwnika, artyleria polowa i lotnictwo;

- drugie rzuty i odwody;
- stanowiska dowodzenia i węzły łączności.

Celem przygotowania natarcia jest osłabienie oporu przeciwnika, dezorganizacja jego dowodzenia, stworzenie wyłomów w jego obronie i tym samym zapewnienie warunków na przełamanie przednich pozycji obronnych przeciwnika.

Przyjmuje się, że dla skutecznego obezwładnienia czołowych dywizji przeciwnika trzeba wykonać 5 - 9 uderzeń atomowych o mocy 2 KT, a dywizje znajdujące się głębiej mogą być niszczone 3 - 4 uderzeniami atomowymi o mocy 15 - 20 KT.

W wypadku nie stosowania broni atomowej na polu walki, czas trwania artyleryjsko-lotniczego przygotowania natarcia może być dłuższy i przy silnie rozbudowanej obronie przeciwnika może wynosić 1 godzinę i więcej.

b/ ATAK PRZEDNIEGO SKRAJU I WYKONANIE ZADANIA BLIŻSZEGO.

W ślad za uderzeniami jądrowymi i rozpoczyna się atak przedniego skraju obrony. Z chwilą rozpoczęcia ataku na przedni skraj obrony, artyleria, zgodnie z planem wsparcia ogniowego, prowadzi ogień wsparcia. Poszczególne bataliony nacierają w sztykach rozczłonkowanych, ześrodkowując się tylko w wypadku napotkania na silny opór nieprzyjaciela. Dla utrzymania wysokiego tempa natarcia pododdziały powinny w pełni wykorzystywać środki transportowe. Piechota powinna nacierać na transportery opancerzonych do czasu, kiedy warunki terenowe lub silny ogień nieprzyjaciela uniemożliwiają jej dalszy ruch do przodu. W takiej sytuacji następuje spieszenie pododdziałów piechoty i dalsze natarcie prowadzone jest w sztykach pieszych. Czołgi w natarciu wspierają piechotę. Brygady pierwszego rzutu dywizji prowadzą natarcie metodą szybkich skoków. Ich pierwszorzutowe bataliony dążą do szybkiego opanowania przedmiotów pośrednich. Czołowe pododdziały nie zatrzymują się i nie wiążą się walką z punktami oporu nieprzyjaciela lecz je omijają.

Drugie rzuty brygad pierwszego rzutu dywizji przesuwają się za pierwszym rzutem w gotowości do niszczenia okrążonych grup nieprzyjaciela, zabezpieczenia skrzydeł pierwszych rzutów, a także w gotowości do odparcia kontrataków. Brygady pierwszego rzutu dywizji wykorzystują wszystkie posiadane siły i środki dla opanowania końcowego przedmiotu natarcia brygad / zadanie bliższe dywizji/. W tym celu brygady mogą wprowadzić do walki swoje drugie rzuty /odwody/.

Po opanowaniu tego przedmiotu, brygady umacniają się na tej rubieży w celu odparcia ewentualnych kontrataków nieprzyjaciela. Jeżeli brygady nie otrzymają rozkazu dalszego rozwijania natarcia, wówczas następuje przegrupowanie sił i umacnianie opanowanej rubieży. W ten sposób stworzone zostały warunki na wprowadzenie do walki drugiego rzutu /odwołu/ dywizji.

Brygada drugiego rzutu dywizji przesuwa się na kierunku głównego uderzenia, za czołgami pododdziałami pierwszego rzutu. Bataliony wchodzące w skład brygady przesuwa się w takiej odległości od siebie, aby uniemożliwić zniszczenie dwóch batalionów jednym uderzeniem jądrowym.

Już z chwilą rozpoczęcia ataku przedniego skraju obrony nieprzyjaciela mogą być wyrzucone na tyły nieprzyjaciela taktyczne desanty powietrzne. Tego rodzaju desanty, w sile 1 - 2 kompanii, mogą być wyrzucone na głębokość 10 - 25 km i więcej. Ich zadaniem będzie opanowanie ważnych obiektów, jak węzłów dróg, mostów itp.

C. ROZWINIĘCIE POWODZENIA I WYKONANIE ZADANIA NASTĘPNEGO PRZEZ DYWIZJĘ.

Ten etap natarcia rozpoczyna się z chwilą wykonania zadania przez brygady pierwszego rzutu dywizji. Wtedy, najczęściej do walki wprowadzany jest drugi rzut /odwól/ dywizji. Wprowadzanie do walki drugiego rzutu dywizji będzie wsparte uderzeniami jądrowymi oraz ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa. Drugi rzut będzie wprowadzony do walki na kierunku osiągniętego powodzenia z zadaniem opanowania końcowego przedmiotu natarcia dywizji. Również w tym okresie przewiduje się wyrzucenie powietrznych desantów taktycznych na głównym kierunku uderzenia. Działanie wojsk dywizji w tym okresie powinno cechować wysokie tempo natarcia i dążenie do przejścia do pościgu.

wówczas

Wojska przechodzą do pościgu gdy stwierdzą wycofywanie się wojsk nieprzyjaciela z zajmowanych pozycji. Dowódcy batalionów i brygad rozpoczynają pościg z własnej inicjatywy; meldując o tym swoim przełożonym. Podczas organizacji pościgu dowódca dywizji wydaje rozkaz, w którym podaje siły nieprzyjaciela, zadanie i zamiar dywizji, zadania brygad i oddziałów wsparcia, organizację łączności i dowodzenia, miejsce postoju i oś przesuwania się stanowiska dowodzenia. Podkreśla się, że pościg prowadzi się zarówno od czoła jak i równoległe do dróg wycofywania się nieprzyjaciela.

Po opanowaniu przedmiotu natarcia przez dywizję /zadanie następne/ wojska dywizji będą prowadziły działania w zależności od otrzymanego zadania.

B/. NATARCIE Z REJONÓW WYJŚCIOWYCH POŁOŻONYCH W GŁĘBI.

/NATARCIE Z MARSZU/.

Ten sposób przejścia do natarcia stosuje się w głębi operacyjnej tj. w toku rozwijania powodzenia i na obronę doraźnie zorganizowaną. Może jednak zaistnieć sytuacja, że dywizja przechodzi do natarcia z marszu na obronę zawczasu zorganizowaną. Ma to miejsce wówczas gdy przednie pozycje obronne przeciwnika są silnie obezwładnione bronią jądrową. W amerykańskich regulaminach i publikacjach podkreśla się, że dywizja pancerna będzie nacierać w zasadzie z marszu nie tylko na obronę doraźnie zorganizowaną, lecz i na obronę zawczasu przygotowaną.

W natarciu z rejonów wyjściowych położonych w głębi /z marszu/ związki i oddziały dywizji przed rozpoczęciem natarcia będą rozmieszczone w rejonie ześrodkowania /w odległości 30 - 50 km od przedniego skraju/ o powierzchni 300 - 450 km². Brygady będą zajmowały rejony oddalone od siebie o 5 - 10 km, o powierzchni 100 - 150 km. Bataliony rozmieszcza się kompaniami wzdłuż marszrut, w rejonach o powierzchni 25 - 30 km a kompanie w rejonach o powierzchni 25 - 30 km².

Natarcie z marszu / z rejonów wyjściowych położonych w głębi dzieli się na dwa podstawowe etapy/:

- marsz zbliżania;
- walka.

a/ Marsz zbliżania zawiera w sobie marsz i zbliżenie /terminologia ta jest szczególnie stosowana w Bundeswehrze/.

- Marsz - prowadzony jest w głębi i w kierunku frontu w celu wprowadzenia dywizji do rejonu przewidzianych działań /szczegóły w następnym rozdziale/.
- Zbliżenie - oznacza przejście wojsk z szyków marszowych do bojowych.

Dywizja wychodzi na rubież wyjściową trzema - czterema drogami. Każdej brygadzie pierwszego rzutu wyznacza się 1 - 2 marszruty. Dywizja rozpoczyna marsz z taką kalkulacją aby o "G" znalazła się na rubieży ataku i po zakończeniu przygotowania ogniowego rozpoczęła atak przedniego skraju obrony przeciwnika.

Rubież wyjściową dla dywizji wyznacza się w odległości około 25 - 50 km od rubieży ataku. Rubież ataku powinna być wyznaczona najbliżej przedniego skraju obrony przeciwnika. Poza tym wyznacza się

dywizji następujące rubieże: rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe /w odległości około 8 - 10 km/ i rubież rozwinięcia w kolumny kompanijne/ w odległości 3 - 4 km/. Na rubieży ataku brygady pierwszego rzutu rozwijają się w szyki bojowe /patrz szkic nr 7/ ugrupowanie dywizji w natarciu z marszu/.

W natarciu z marszu atak jest poprzedzony krótkim i niespodziewanym przygotowaniem atomowo-artyleryjsko-lotniczym. Wojska przechodzą do natarcia natychmiast po wykonaniu uderzeń jądrowych i dążą do maksymalnego wykorzystania ich skutków.

W natarciu z marszu dąży się do tego aby maksymalna ilość czołgów znajdowała się w pierwszym rzucie. Podobnie jak w natarciu z podstaw wyjściowych, pierwszorzutowe brygady /najczęściej brygady pancerne/ nie wiążą się z nieprzyjacielem, obchodzą węzły oporu, starając się szybko wysunąć do przodu. Po wykonaniu zadania bliższego, celem utrzymania wysokiego tempa natarcia, w lukę albo spoza skrzydła wprowadza się do walki drugi rzut /odwód/ dywizji. Dalsze działania dywizji przebiegają tak jak w natarciu z podstaw wyjściowych.

W natarciu z marszu, poprzedzonym przygotowaniem atomowym, zakłada się wysokie tempo działań i dużą głębokość zadań np. dywizja pancerna w natarciu z marszu może otrzymać do opanowania przedmiot natarcia korpusu armijnego /tj. głębokość zadania następnego - 100 km./.

II. MARSZ I BÓJ SPOTKANIOWY DZ /DPanc/.

Celem marszu jest przesunięcie jednostek i pododdziałów we właściwym czasie i w pełnej gotowości bojowej do rejonu ich działania. Marsze mogą być wykonywane na pojazdach kołowych, transporterach opancerzonych lub pieszo. Ta ostatnia forma marszu jest coraz rzadziej spotykana. Marsze mogą być dzienne lub nocne. Organizacja i wykonywanie marszów zależy od sytuacji i charakteru działań przeciwnika. Regulaminy sił zbrojnych państw NATO podkreślają, że charakter przygotowania i wykonania marszu będą w poważnej mierze zależały od sytuacji w powietrzu.

Podstawę do organizacji i wykonywania marszu stanowi rozkaz do marszu. W rozkazie tym podaje się: dane o przeciwniku, zadania, marszrutę i kolejność marszu, rodzaj i szybkość marszu, postoje, odpoczynki itp. Na tej podstawie sztab dywizji opracowuje tabelę marszu i rozkaz do marszu.

W tabeli podaje się nazwę grupy marszowej, jej dowódcę, punkt docelowy, szlak marszowy, rejon wyjściowy, czas wyjścia, czas przejścia poszczególnych rubieży posępnych, prędkość marszu itd.

Za podstawę do obliczania długości kolumn marszowych przyjmuje się następujące dane: długość samochodu /pojazdu/ - 7 m; odległość między samochodami /pojazdami/ w kolumnie marszowej - 25 - 100 m; odległość między kolumnami 3 - 5 minut /tj. ok. 1 - 2 km/, a pomiędzy grupami marszowymi /kolumnami batalionowymi/ do 20 minut marszu/ tj. do 10 km/.

Stąd przyjmowany jest następujący wzór:

$$K = \frac{S}{N} + OT$$

K = długość kolumny;

S = liczba pojazdów;

N = gęstość pojazdów na 1 km;

OT = suma odstępów między pojazdami w kolumnie.

Przyjmuje się, że po dobrych drogach jednostki na transporterach opancerzonych mogą przebyć w ciągu doby około 200 km, a jednostki zmotoryzowane około 250 - 300 km. Szybkości marszowe dla kolumn od batalionu wzwyż określa się następująco:

- kolumny na pojazdach gąsienicowych:
  - w dzień do 30 km/godz.
  - w nocy do 20 km/godz.
- w kolumny na pojazdach kołowych:
  - w dzień do 40 km/godz.
  - w nocy do 30 km/godz.

Po każdym dwóch godzinach marszu w kolumnach zarządza się postoje techniczne. Postój techniczny może trwać do 30 minut. Odpoczynek zarządza się tylko wówczas, gdy marsz trwa więcej niż 6 godzin.

Ugrupowanie marszowe DZ /DPanc/ zależy od sytuacji /szczególnie powietrznej/, rodzaju marszu i ilości wyznaczonych marszrut. Dywizja zazwyczaj otrzyma 3 - 4 marszruty. Dywizja w marszu ugrupowuje się najczęściej w dwa rzuty. Pierwszorzutowe brygady wykonują marsz po dwóch marszrutach. Długość kolumny marszowej brygady maszerującej po dwóch marszrutach wynosi około 25 - 30 km.

Długość kolumny marszowej kompanii wynosi 1 - 3 km.

/patrz szkic nr 10/ ugrupowanie DZ w marszu/.

W marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego organizuje się ubezpieczenie i rozpoznanie. Brygada organizuje rozpoznanie od czoła i na skrzydłach na odległość 25 - 30 km a dywizja na odległość do 60 km od czołowych oddziałów. W zasadzie wszystkie marsze w strefie działań bojowych i prowadzone w kierunku do-frontowym są organizowane z przewidywaniem boju spotkaniowego. Ugrupowanie marszowe powinno zapewnić

szybkie rozwinięcie sił. W regulaminach państw NATO podkreśla się, że powodzenie w boju spotkaniowym uzyskuje ta strona, która potrafi uprzedzić stronę przeciwną w rozwinięciu sił.

Bój spotkaniowy.

W publikacjach zachodnich podkreśla się, że we wszystkich wypadkach bój spotkaniowy poprzedza marsz. Amerykanie rozpatrują bój spotkaniowy jako szczególny rodzaj natarcia. Według ich poglądów uważa się, że do boju spotkaniowego może najczęściej dojść w początkowym okresie wojny, oraz w toku rozwijania powodzenia w operacji zaczepnej. Bój spotkaniowy charakteryzuje "niejasność" sytuacji i początkowo brak pełnego obrazu o położeniu nieprzyjaciela. Powodzenie w boju spotkaniowym osiąga się przez uprzednie rozpoznanie nieprzyjaciela. Stąd każdy bój spotkaniowy poprzedzają działania pododdziałów rozpoznawczych.

Rozpoznanie powinno na czas dostarczać danych o nieprzyjacielu. Jako pierwsze wchodzi do walki wojska osłony, które działają na szerokim froncie w pasie marszu dywizji. Za nimi wchodzi do walki awangardy, działające w odległości około 10 - 15 km od kolumny sił głównych /według poglądów NRF - szpica czołowa brygady w odległości 6 - 8 km od sił głównych/. Awangardy i wojska osłony zabezpieczają rozwinięcie się sił głównych. Amerykanie podają, że na wprowadzenie do walki awangardy trzeba około 40 - 50 minut.

Dla rozwinięcia pierwszego rzutu dywizji, jeśli brygady maszerują po dwóch drogach, potrzeba 1,5 - 2 godzin a całej dywizji - 3 - 5 godzin. Brygady nacierają w pasach do 10 km, a dywizja może otrzymać pas natarcia o szerokości 40 km. Z chwilą rozwijania dywizji z ugrupowania marszowego w bojowe artyleria zajmuje szybko stanowiska ogniowe i otwiera ogień. Na ugrupowanie przeciwnika mogą być wykonane uderzenia jądrowe. Jednym z ważniejszych zadań lotnictwa w boju spotkaniowym jest izolowanie pola walki.

Przewiduje się również wysadzenie taktycznych desantów powietrznych na tyły przeciwnika.

Z chwilą rozwinięcia sił przez dywizję dalsze działania przebiegają jak w natarciu. /patrz szkic nr 11 rozwinięcie amerykańskiej DPanc do boju spotkaniowego/.

IV. WNIOSKI

1. Mimo zakładania możliwości prowadzenia działań zaczepnych w warunkach konwencjonalnych, broń jądrowa będzie wywierała zawsze największy wpływ na te działania. Wpływ ten będzie wyrażał się w organizacji dywizji, w ugrupowaniu i możliwościach bojowych dywizji.

2. Na uwagę zasługuje nowa forma manewru jaką jest przenikanie. Wydaje się, że ta forma manewru może mieć szerokie zastosowanie na współczesnym polu walki.
3. Wraz ze wzrostem możliwości bojowych dywizji państw NATO wzrosła ich rola i zadanie. Poza tym, że wzrosła poważnie głębokość zadań dywizji państw NATO zakłada się również możliwość prowadzenia natarcia przez dywizję w na kierunkach.
4. Dużo uwagi poświęca się na Zachodzie zagadnieniu zwiększenia ruchliwości wojsk na polu walki. Z tym wiąże się ściśle wzrost roli taktycznych desantów powietrznych i stały wzrost lotnictwa sił lądowych - szczególnie śmigłowców. Doświadczenia w tym zakresie są prowadzone w różnego rodzaju ćwiczeniach i wojnie w Wietnamie.
5. W poglądach NATO przyjęły się dwie formy przejścia dywizji do natarcia: z podstaw wyjściowych i z marszu. Musimy o tym pamiętać i widzieć istniejące między nimi różnice.
6. W niniejszym skrypcie zostały przedstawione w ogólnym zarysie poglądy państw NATO na marsz i bój spotkaniowy. Mało jest publikacji traktujących to zagadnienie. Jednak w miarę posiadanych informacji musimy tym zagadnieniom poświęcić więcej niż dotychczas uwagi.

Załączniki:

- Załącznik nr 1 - Szkic organizacji dywizji kawalerii powietrznej USA.
- Załącznik nr 2 - Szkic dot. wykonania manewru przenikania przez DZ.
- Załącznik nr 3 - Szkic koncentrycznego rozproszenia /Concentric dispersion/.
- Załącznik nr 4 - Szkic ugrupowania dywizji USA do natarcia /w jednym rzucie/.
- Załącznik nr 5 - Szkic ugrupowania dywizji USA do natarcia /w dwa rzuty/.
- Załącznik nr 6 - Szkic ugrupowania dywizji USA do natarcia /w trzy rzuty/.
- Załącznik nr 7 - Szkic ugrupowania dywizji NRF do natarcia z marszu.
- Załącznik nr 8 - Szkic ugrupowania dywizji NRF do natarcia z podstaw wyjściowych.
- Załącznik nr 9 - Szkic ugrupowania dywizji W. Brytanii do natarcia.
- Załącznik nr 10 - Szkic ugrupowania DZ /NRF w marszu..
- Załącznik nr 11 - Szkic rozwinięcia DPanc /USA/ do boju spotkaniowego.
- Załącznik nr 12 - Szkic ugrupowania bojowego DPanc /USA do natarcia z marszu.

Bibliografia.

1. ppłk dr Z. Szczerbowski - "Zasady organizacji oraz prowadzenia natarcia przez dywizję Stanów Zjednoczonych W. Brytanii, Francji i NRF. Skrypt ASG, 1964r.
2. MON, Zarząd II Szt. Gen. - Krótki informator o siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych, nr bibl. 011069.
3. MON, Zarząd II Szt. Gen. - "Informator o Siłach Zbrojnych NRF" nr bibl. 010521.
4. MON, Zarząd II Szt. Gen. - "Informator o siłach zbrojnych W. Brytanii".
5. Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 1/64. - "Amerykańska BP i BZ w natarciu".
6. Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 4/66 - DPanc Bundeswehry w podstawowych rodzajach działań".
7. Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 3/64 - "Amerykańska DZ w podstawowych rodzajach działań".
8. Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 4/65 - "Marsz i bój spotkaniowy brygady zmechanizowanej Bundeswehry".
9. Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 6/64 - "Amerykańska DPanc w zasadniczych rodzajach działań".
10. Wojskowy przegląd Zagraniczny nr 4/62 - "Zasady prowadzenia działań obronnych i zaczepnych przez oddziały i pododdziały dywizji typu brygadowego".
11. Wojskowy Przegląd Zagraniczny nr 3/62 - Płk M. H. "Batalion czołgów w boju spotkaniowym".
12. Militarwesen, 7/64 - ppłk U. Beyer mjr B. Ullrich "Zasady użycia sił lądowych NRF w boju spotkaniowym".
13. Wehrkunde 1/63 - płk d. R. Harwig Pohlmann "Ćwiczenia korpusne Widder" w listopadzie 1963 r.
14. Infanterie 6/62 - mjr W. A. Brown "Co nowego w koncepcji użycia dywizji typu brygadowego".

OPRACOWAŁ:

mjr dypl. Bogusław KOŁODZIEJCZAK

Wykonano w 50 egz.

Egz. nr. 1-50 Bibl. tajna

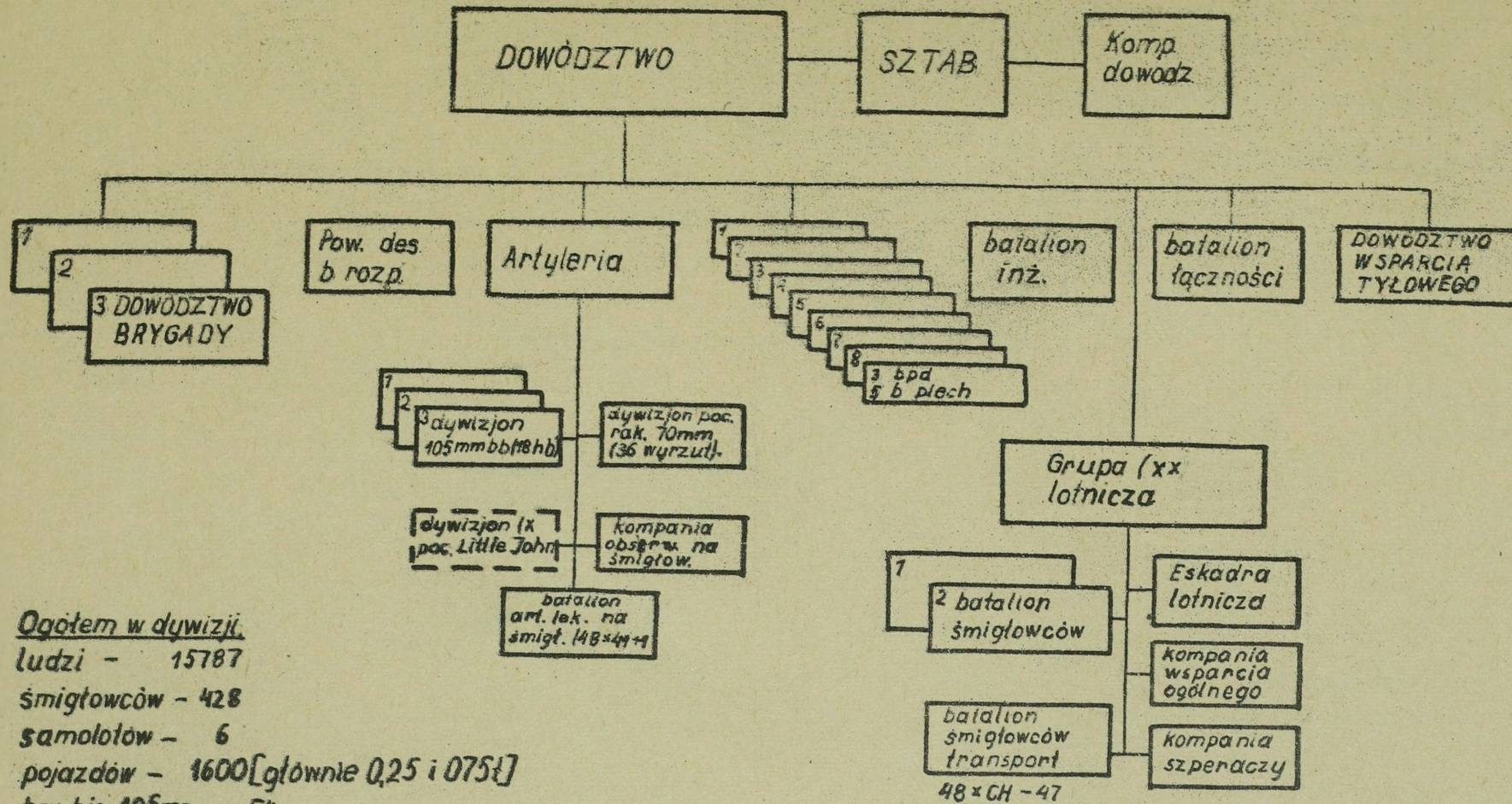
Wyk. mjr Kołodziejczak

Druk. MB.

Nr. ks. 02831/WW

ORGANIZACJA DYWIZJI KAWALERII POWIETRZNEJ

Załącznik Nr 1

Ogółem w dywizji

ludzi - 15787

śmigłowców - 428

samolotów - 6

pojazdów - 1600 [głównie O,25 i O75]

haubic 105mm - 54

moździerzy - 107

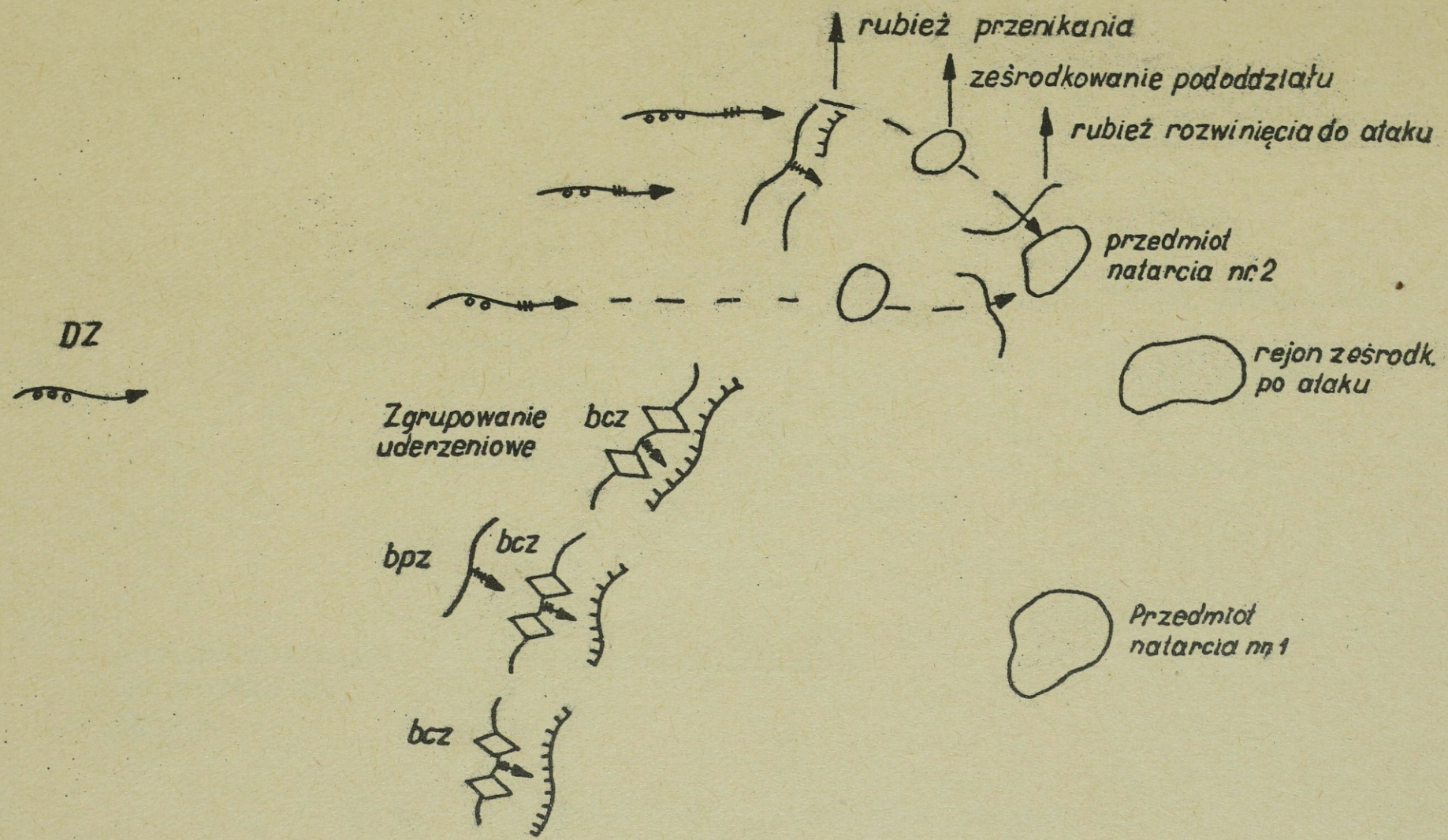
wyrzutni ppanc - 36 (każda wyrzutnia ma 24 prowadnice)

radiostacji - ok. 3700

Wyk. w 60 egz.
wyk. mjr. Kółodzięczak
poz 02832/ww

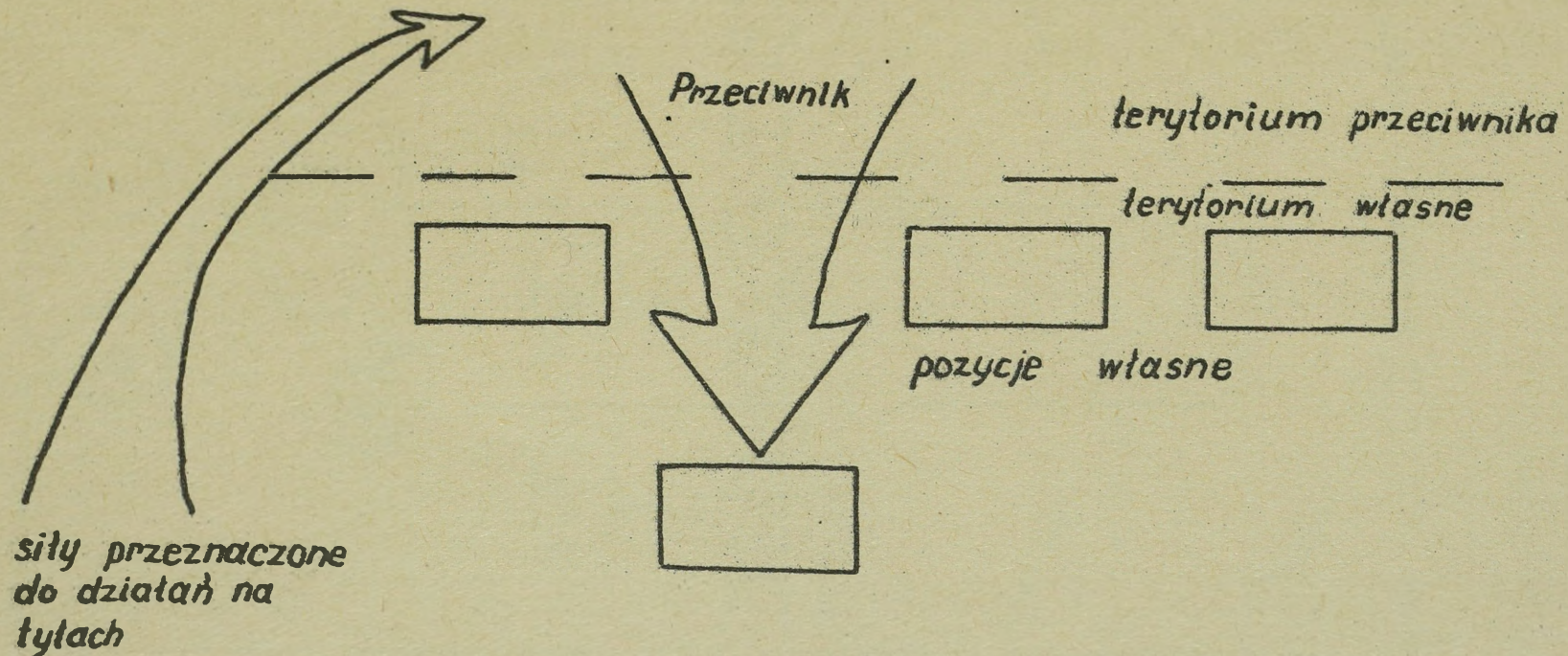
x) - nie występuje w Wietnamie
x x) - 1DKP w Wietnamie podporządkowano grupę lotniczą w składzie: 4-y eskadry lotn. transp. (Caribou), 2-ie eskadry śmigł. CH-47 i komp. zabezp. lotów.

Przenikanie na tyty

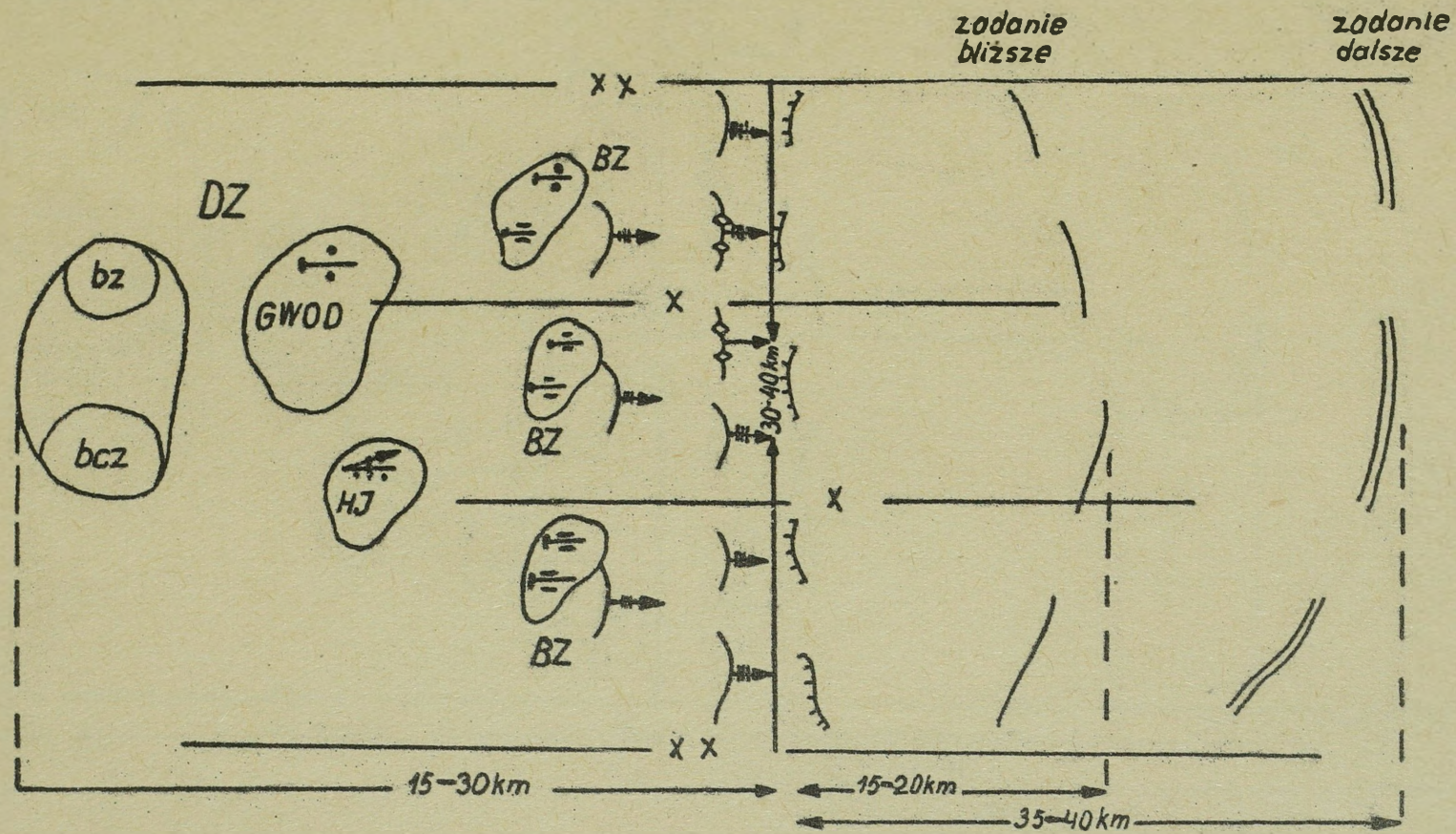
Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr. Kłodziejczak
poz. 02832/w w

Koncentryczne rozśrodkowanie.
(concentric dispersion)

x) wg. Otto Heillbrunn'a, *Conventional Warfare in the Nuclear Age*

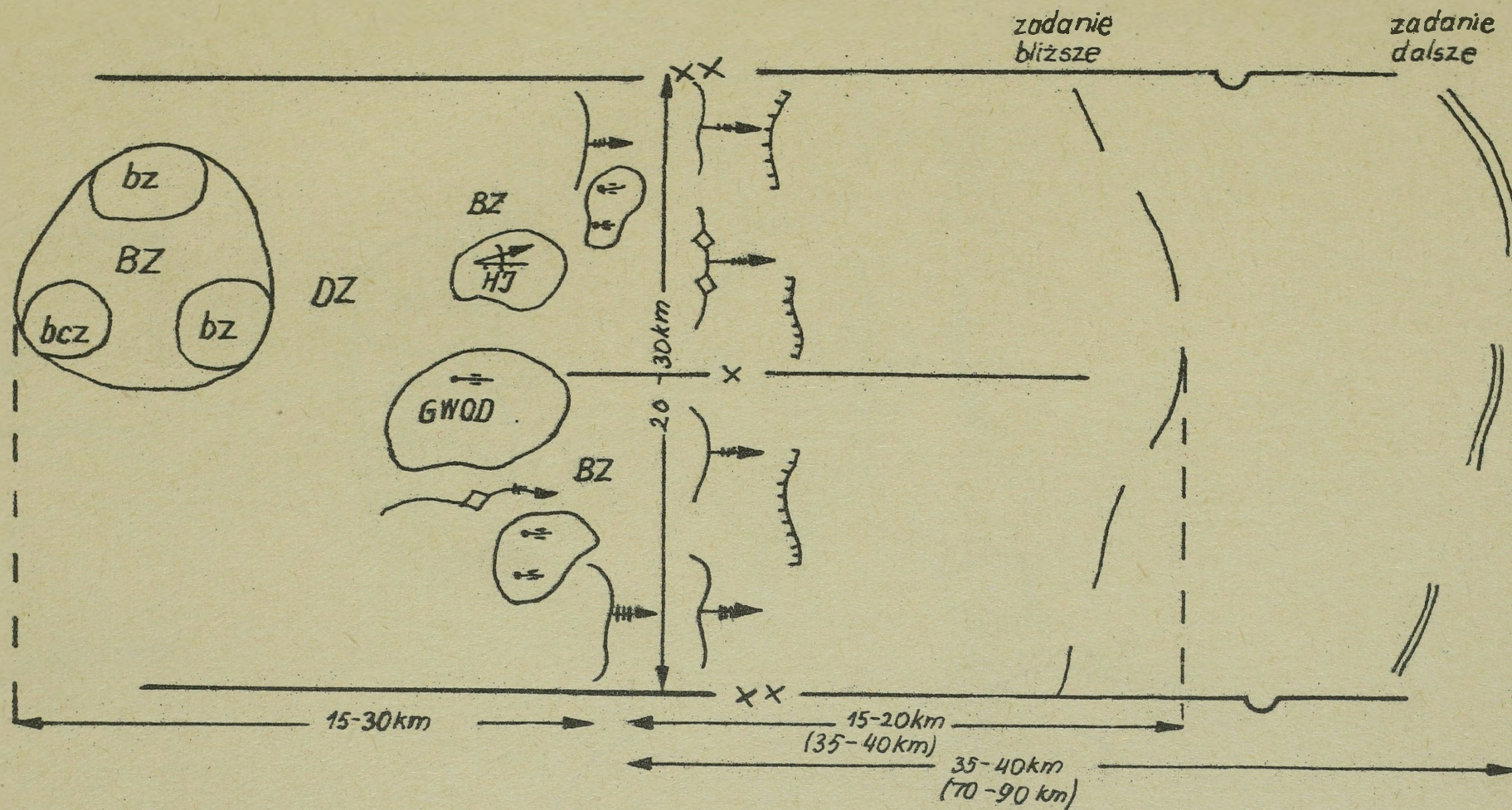
Ugrupowanie DZ (USA) w jeden rzut

Wyk. w 50 eoz.
 wyk. mjr. Kłodziejczak
 poz. 02832/w/w

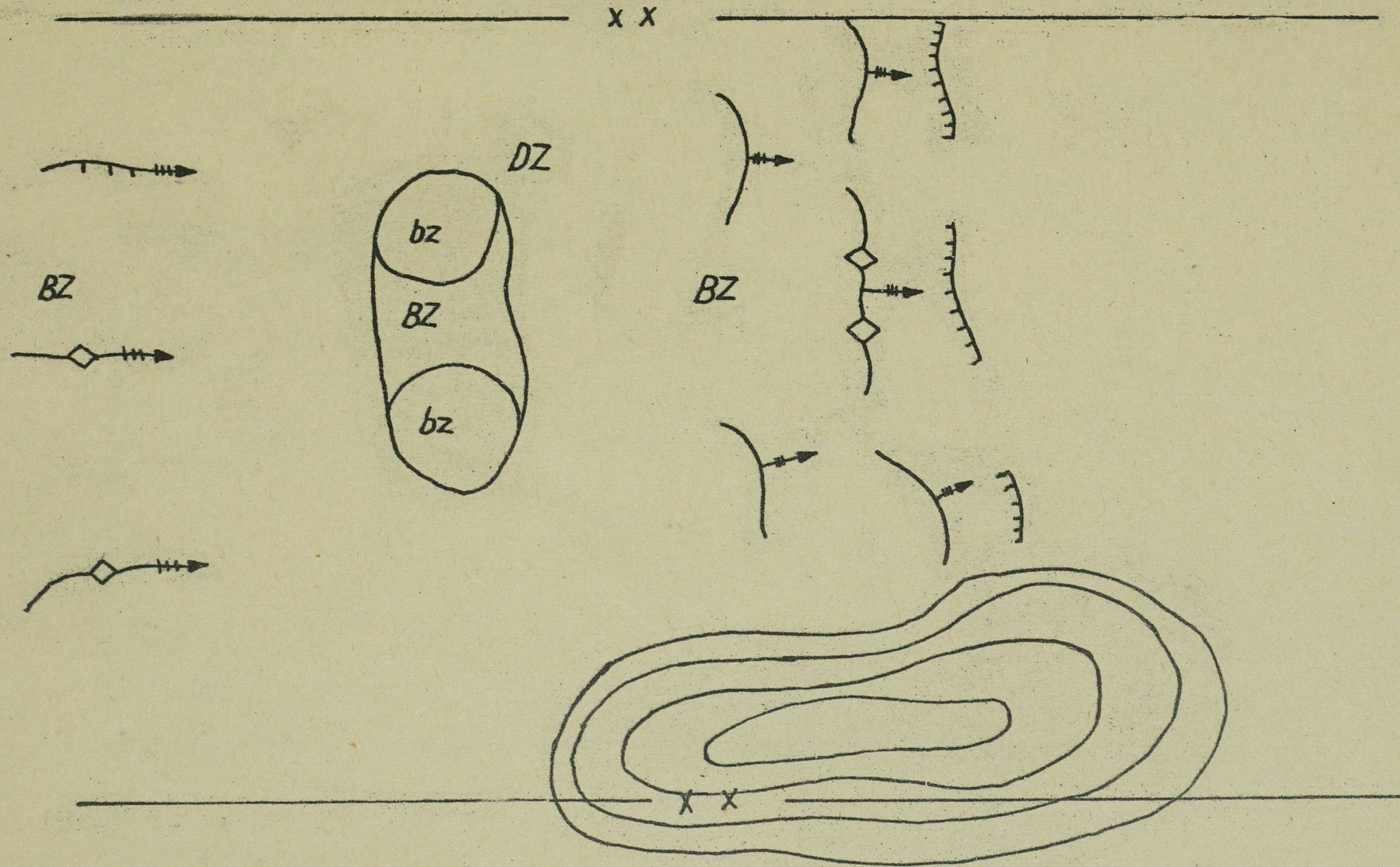
Ugrupowanie bojowe DZ(USA) w dwa rzuty

załącznik nr 5

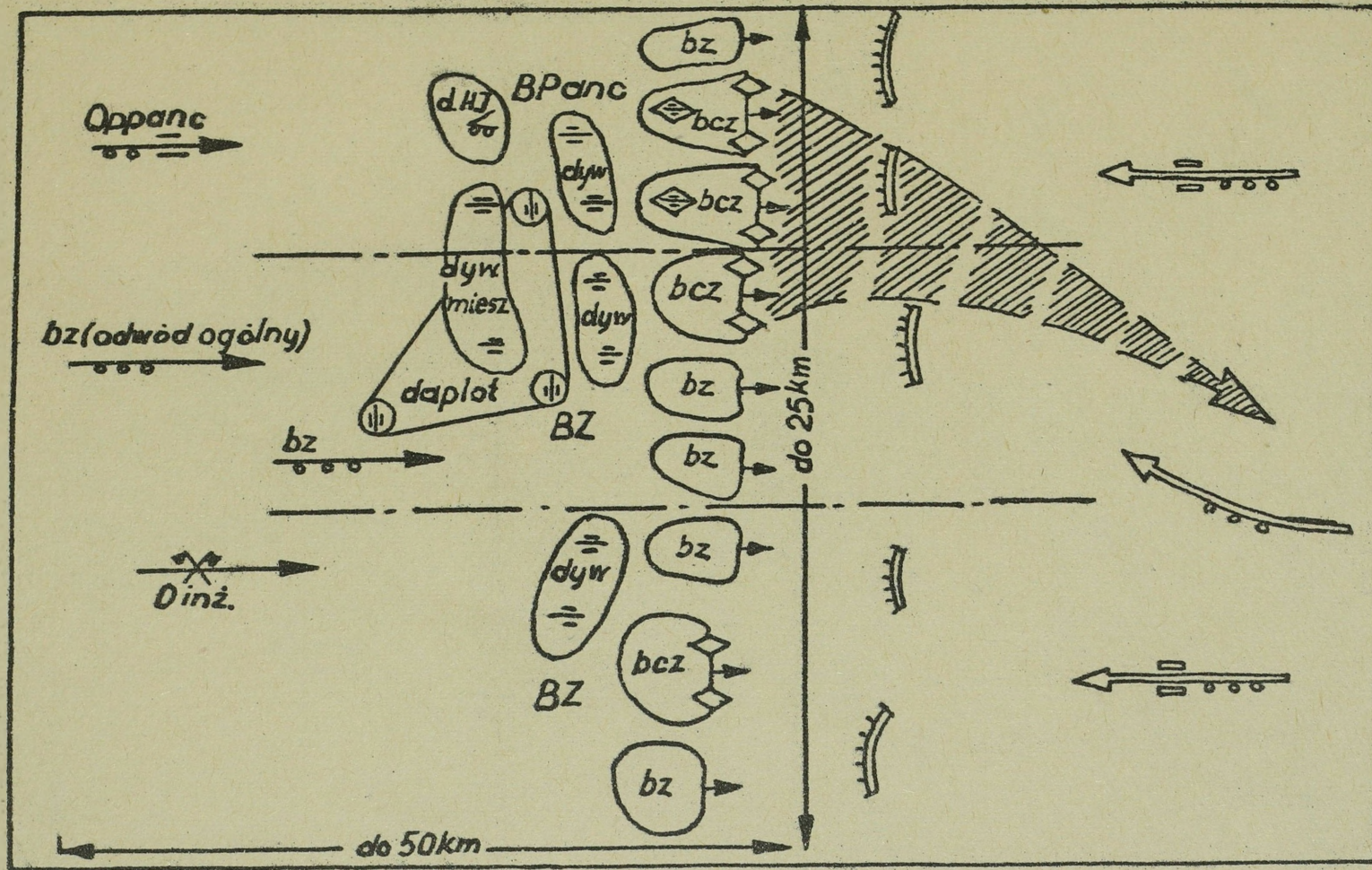

Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr. Kotodziejczak
poz. 02832/w w

Ugrupowanie bojowe DZ (USA) w trzy rzuty

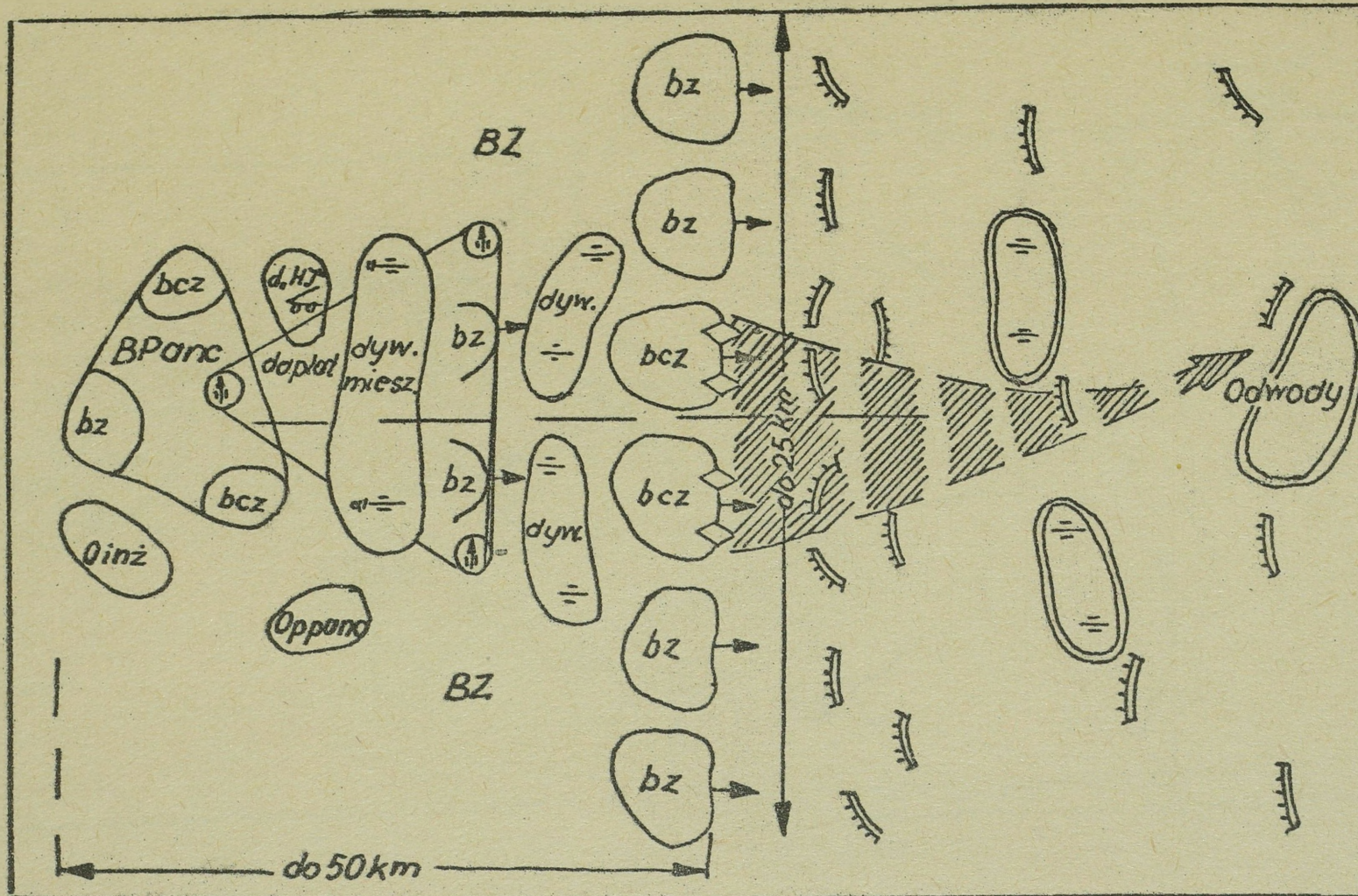
Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr. Kótodziejczak
poz. 02832 / w.w

UGRUPOWANIE BOJOWE DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ NRF DO NATARCIA Z MARSZU

Wyk. w 50 egz.
 wyk. mjr. Kłodziejczak
 poz. 02832/w w

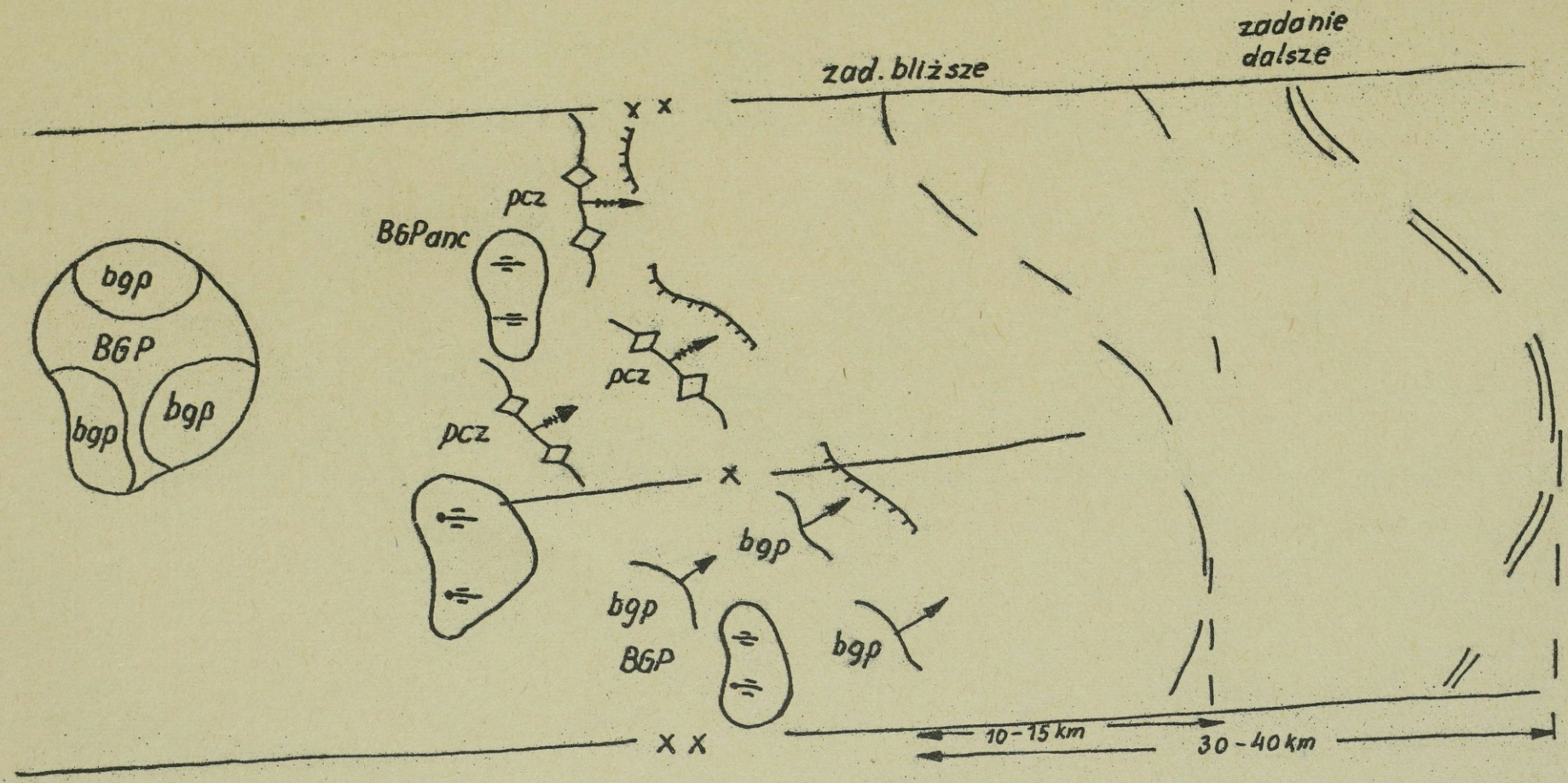
UGRUPOWANIE BOJOWE DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ NRF DO NATARCIA Z PODSTAW WYJŚCIOWYCH

Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr. Kótodziejczak
poz. 02832/ww

UGRUPOWANIE DYWIZJI (W BRYTANII) DO NATARCIA

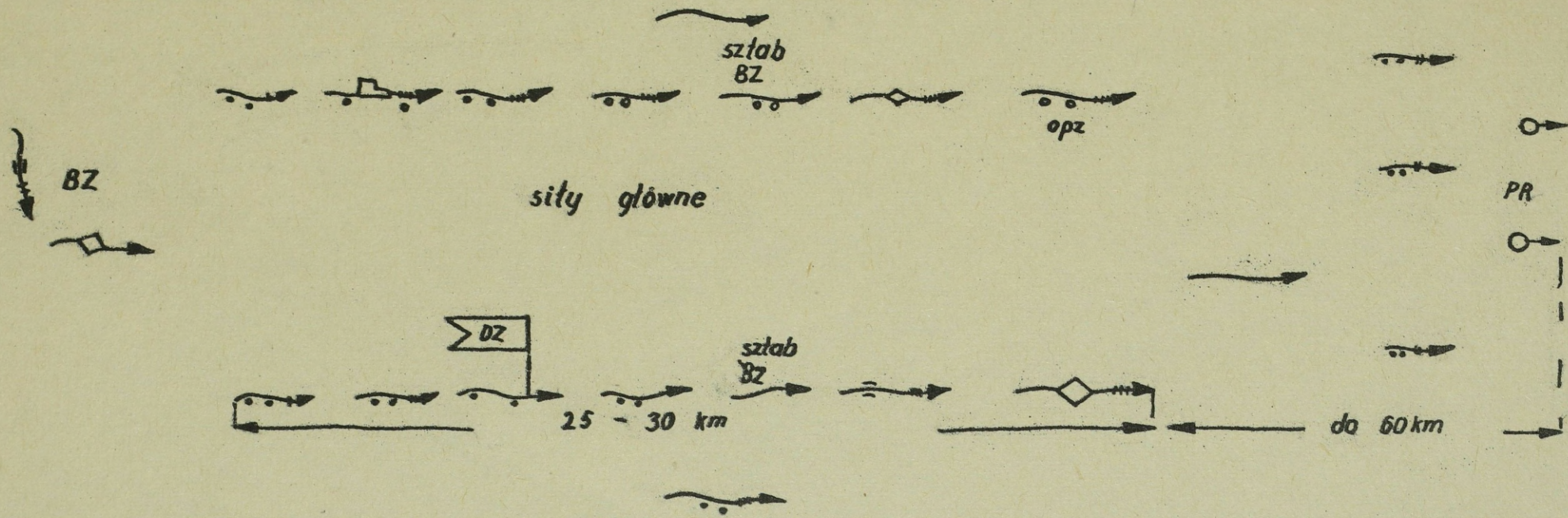
załącznik nr 9

Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr. Kótodziejczak
poz. 02832/w w

UGRUPOWANIE DZ (USA) W MARSZU

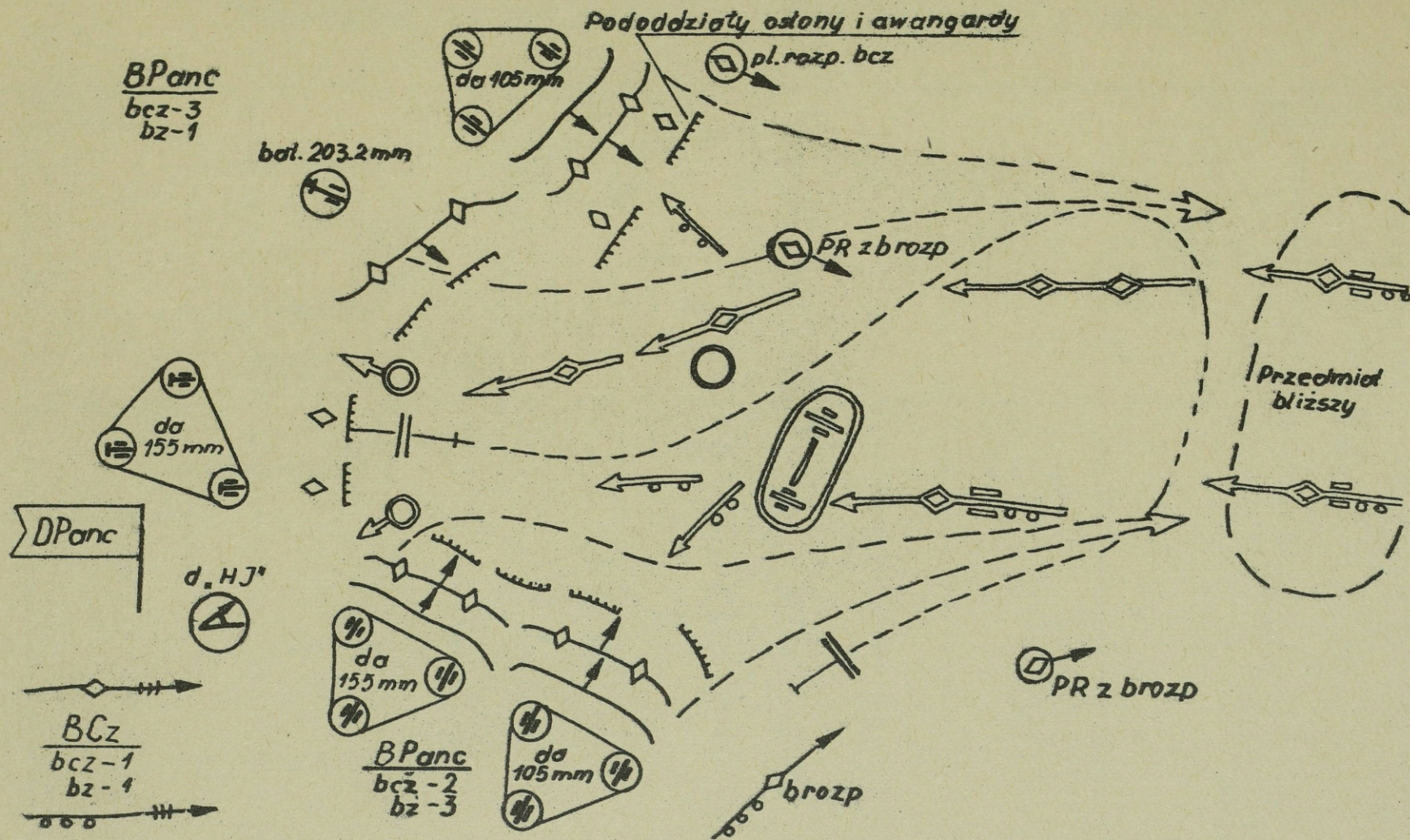
zotacznik nr 10

Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr. Kłodziejczak
poz. 02832/ww

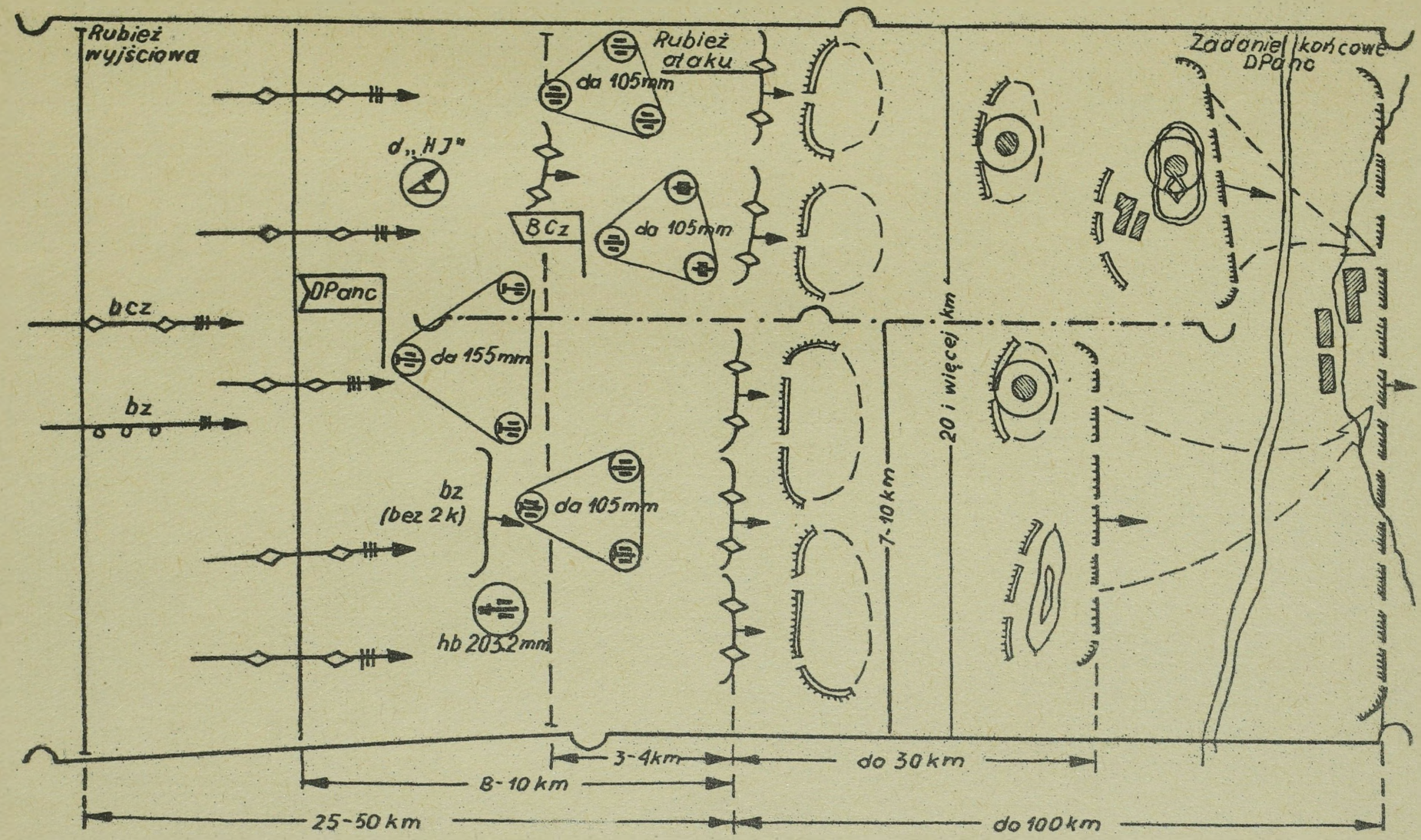
ROZWINIĘCIE DPANC (USA) DO BOJU SPOTK

załącznik nr. 41

Wyk. w 50 egz.
wyk. mjr Kofodziejczak
poz. 02832/WW

UGRUPOWANIE BOJOWE DPANC (USA) DO NATARCIA Z MARSZU

Wyk. w 50eoz
wyk. mjr Kótodziejczak
poz. 02832/w w